

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ARGENTINSKO-BRITSKÉ SOUPEŘENÍ O MALVÍNY

Vedoucí práce: PhDr. Josef Prokop, Ph.D.

Autor práce: Monika Mlejnková

Studijní obor: SJEMO

Ročník: 4.

2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátu.

V Českých Budějovicích, 30. dubna 2015

.....

Monika Mlejnková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu PhDr. Josefu Prokopovi, Ph.D. za vedení bakalářské práce a rodilým mluvčím Joanne Carr a Patricii Santervás za zkontrolování anglické anotace a španělského resumé.

Anotace

Bakalářská práce se věnuje argentinsko-britskému soupeření o Falklandské (Malvínské) ostrovy. Skládá se z pěti kapitol, z nichž první se věnuje ostrovům z hlediska geografického, demografického a ekonomického. Druhá kapitola přináší informace o objevení ostrovů a jejich osídlení až do roku 1982. Ozbrojenému střetu, který se odehrál v roce 1982, je věnována celá třetí kapitola. Předposlední část bakalářské práce se zabývá situací po válce a vývojem britsko-argentinských vztahů. Bakalářskou práci uzavírá pátá kapitola, která se soustředí na názory běžného obyvatelstva Argentiny a Falkland a také na názory sousedních zemí.

Annotation

This bachelor thesis deals with the Argentine-British dispute over the Falkland Islands. It is divided into five chapters. The first chapter gives the reader information with respect to geography, demography and the economy of the islands. The second chapter pays attention to the discovery of the islands and its settlement until 1982. The third chapter is dedicated to the armed conflict which took place in 1982. The penultimate chapter of the thesis discusses the situation after the war and the evolution of the Argentine-British relationship since then. To conclude, the thesis covers the information about the public opinion in Argentina and the Falkland Islands and also in neighboring countries.

OBSAH

ÚVOD	8
I	GEOGRAFIE, DEMOGRAFIE A HOSPODÁŘSKÝ VÝZNAM OSTROVŮ 11
1.1	GEOGRAFICKÁ POLOHA 11
1.2	KLIMA 11
1.3	RELIÉF 12
1.4	OBYVATELSTVO 12
1.5	HOSPODÁŘSTVÍ 13
1.5.1	<i>Zemědělství</i> 13
1.5.2	<i>Průmysl</i> 13
1.5.3	<i>Doprava a cestovní ruch</i> 14
II	HISTORICKÝ VÝVOJ DO ROKU 1982 15
2.1	OBJEVENÍ OSTROVŮ A PRVNÍ OSADNÍCI 15
2.2	BRITSKÉ PANSTVÍ OD ROKU 1833 DO ROKU 1945 11
2.3	1946-1982 20
III	VÁLKA, JEŽ NEBYLA NIKDY VYHLÁŠENA 24
3.1	INCIDENT NA JIŽNÍ GEORGII 24
3.2	ARGENTINSKÁ INVAZE NA MALVÍNY: OPERACE ROSARIO 26
3.3	BRITSKÁ REAKCE: OPERACE CORPORATE 27
3.4	USA V ROLI PROSTŘEDNÍKA, ALEXANDER HAIG 28
3.5	OD POTOPENÍ KŘÍŽNÍKU GENERÁL BELGRANO PO TAŽENÍ NA STANLEY 30
3.6	VÝSLEDEK A ZTRÁTY 31
IV	OD ROKU 1982 PO SOUČASNOST 33
4.1	PÁD JUNTY V ARGENTINĚ A OBNOVENÍ DEMOKRACIE 33
4.2	OSLAVY VÍTĚZSTVÍ VE VELKÉ BRITÁNII, UPEVNĚNÍ MOCI M. THATCHER 34
4.3	FALKLANDSKÁ ÚSTAVA 34
4.4	BRITSKO-ARGENTINSKÉ VZTAHY VČERA A DNES 35
V	FALKLANDSKÉ OSTROVY V OČÍCH BĚŽNÉHO OBYVATELSTVA A V OČÍCH STÁTŮ LATINSKÉ AMERIKY 42
5.1	ARGENTINA 42
5.2	FALKLANDSKÉ OSTROVY 44
5.3	JIHOAMERICKÉ STÁTY 45
5.3.1	<i>Chile</i> 46

VI	ZÁVĚR	48
VII	RESUMEN:	50
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ:	52

Úvod

Předmětem této bakalářské práce je nastínit čtenáři spor, jenž mezi Argentinou a Velkou Británií přetrvává již dvě staletí, a který doposud nebyl vyřešen ani pomocí diplomatických jednání ani vojenským zásahem. – Spor o Falklandské (Malvínské) ostrovy. Tento konflikt se netýká pouze Malvín, nýbrž také Jižní Georgie a Jižních Sandwichových ostrovů, které ovšem tato práce zmíní jen okrajově. Práci jsem rozdělila do pěti kapitol, které se dále dělí na podkapitoly.

Pro větší přehlednost jsem se rozhodla v bakalářské práci používat označení Falklandské ostrovy, které se mi zdá, že je pro českého čtenáře (ne-romanistu) bližší.

V první části na ostrovy nahlédneme okem geografa. Zjistíme, kde se ostrovy nacházejí, kdo je obývá a jaký je jejich hospodářský význam. Na první pohled se totiž může zdát nepochopitelné, proč Velká Británie má zájem o území v relativně nehostinných klimatických podmínkách, které je navíc od jejích hranic vzdálené na dvanáct tisíc kilometrů daleko.

Ve druhé části se budeme věnovat objevení ostrovů, jejich počátečnímu osídlení a zlomovému roku 1833, kdy zde Británie vztyčila svoji vlajku, a následně Falklandy prohlásila za své državy. Od tohoto roku se Argentina s Británií přou, až tyto rozeprve vyústí v roce 1982 v ozbrojený, čtyřiasedmdesátidenní konflikt. Diplomatičká jednání nenacházejí kompromis, jenž by vyhovoval oběma stranám a v Argentině navíc vládne junta. A junta jako vojenská vláda má blíže k boji než k diplomacii. Samotné válce bude věnována celá třetí kapitola.

Další kapitola bude zaměřena na to, co válka přinesla i nepřinesla. Velká Británie zvítězila, Falklandské ostrovy se dočkaly své vlastní ústavy, v Argentině došlo k pádu vojenského režimu, nicméně Argentina stále touží splnit si svůj „malvínský sen“. Děti ve školách se nadále učí tomu, že Malvíny jsou argentinské, prezidentka Cristina Kirschner¹ ještě před březnovým referendem v roce 2013 obvinila britskou vládu z nestydatého kolonialismu. Co na to Británie? Jaké jsou dnešní vztahy mezi oběma státy? I tuto otázku se předložená práce snaží zodpovědět.

¹ Cristina Fernández de Kirschner, argentinská prezidentka od r. 2007 po současnost (pozn. autora)

Poslední kapitola bude věnována pohledu běžného obyvatelstva Argentiny, Falklandských ostrovů a dalších jihoamerických zemí na tento konflikt. Zmíněno bude především referendum, kdy se 99% Falklandčanů vyslovilo pro zůstání zámořskou kolonií Velké Británie.

Použitá literatura

Tato bakalářská práce je prací kompilační. Klíčovým pramenem je kniha Jaroslava Hrbka² *Válka o Falklandy*, která se zabývá zrodem konfliktu, a následně každým detailem „války“ roku 1982. Avšak pro nedostatek česky psané literatury na našem trhu je tato bakalářská práce především shrnutím anglicky a španělsky psaných zdrojů. Těmi jsou tištěné publikace, publicistické články a další internetové zdroje.

O tom, odkud konflikt pramení, budu čerpat již ze zmíněné publikace Jaroslava Hrbka, ale též z titulů *Los derechos de la República Argentina sobre las Islas Malvinas, Georgias del Sur (San Pedro) y Sandwich del Sur* od Alfreda B. Bologny³ a *Breve Historia de Latinoamérica* od Manuela Luceny⁴. Argentinsko-britské soupeření dále stručně mapuje i Jiří Chalupa⁵ v knize *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*.

Nepochybně zajímavou publikací je práce Lyubomira Ivanova⁶ a kolektivu: *The future of the Falkland Islands and its people*. Odkud lze čerpat informace o falklandské ústavě a názoru falklandských obyvatel. Tento názor dále podpořím výsledky referenda, zveřejněnými na publicistickém portále CNN⁷. Díky i dalším internetovým deníkům (*Clarín*⁸, *La Nación*⁹) se budu věnovat i názorům ostatních zainteresovaných stran a současným vztahům mezi nimi. Anglo-argentinskými vztahy se zabývá i kniha *In the*

² HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5

³ BOLOGNA, Alfredo Bruno. *Los derechos de la República Argentina sobre las Islas Malvinas, Georgias del Sur (San Pedro) y Sandwich del Sur*. Buenos Aires, 1988. 293s. ISBN 95-057-4072-7

⁴ LUCENA SALMOLAR, Manuel. *Breve historia de Latinoamérica: de la independencia de Haití (1804) a los caminos de la socialdemocracia*. 1a. ed. Madrid: Cátedra, 2007. ISBN 978-843-7623-993

⁵ CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1

⁶ IVANOV, Lyubomir, et al. *The future of the Falkland Islands and its people*. Sofia, 2003. 95p. ISBN 954-91503-1-3

⁷ <http://www.cnn.com/>

⁸ <http://www.clarin.com/>

⁹ <http://www.lanacion.com.ar/>

*Aftermath: Anglo-Argentine relations since the war for the Falkland/Malvinas Islands,*¹⁰ která ovšem mapuje vývoj vztahů pouze do r. 1989, kdy byla vydána.

¹⁰ LITTLE, W., MITCHELL, Ch. *In the aftermath: Anglo-Argentine relations since the war for the Falkland/Malvinas Islands: an Anglo-Argentine symposium on the future of the Falkland/Malvinas Islands, and on future relations between the two countries.* USA : Center for International Development and Conflict Management, University of Maryland, College Park, 1989.165s.

I Geografie, demografie a hospodářský význam ostrovů

Chceme-li se zabývat konfliktem mezi Argentinou a Británií, musíme vycházet z toho, kde se ostrovy nacházejí, kdo je obývá a jaký je jejich hospodářský význam. Tyto údaje nám pomohou utvořit si názor na to, jaký statut by ostrovy měly mít. V současné době jsou Falklandy jedním ze čtrnácti zámořských území Spojeného království. Vládne zde tedy britská královna, zastoupená guvernérem. Od roku 1985 mají vlastní ústavu, naposledy znovelizovanou v roce 2008, která ostrovanům zajišťuje ochranu základních práv a svobod, definuje zákonodárnou a výkonnou moc i nezávislou judikaturu. V ústavě je zakořeněno i právo ostrovanů na sebeurčení, což znamená, že jakékoliv další rozhodnutí týkající se suverenity Falklandských ostrovů by měli učinit pouze ostrované.

V této kapitole jsem čerpala především z knihy *The future of the Falkland Islands and its people*¹¹. Faktické údaje o počtu obyvatel, hospodářství aj. použiji ze stránek Ústřední zpravodajské služby CIA¹².

1.1 Geografická poloha

Falklandské ostrovy čítají zhruba 200 ostrovů v Atlantickém oceánu, z nichž největší jsou Západní a Východní Falkland. Zaujímají rozlohu přes dvanáct tisíc kilometrů čtverečních. Tuto rozlohu lze přirovnat například k velikosti Severního Irsku, Connecticutu nebo španělské Navarry¹³. Ostrovy se nacházejí na 51° 45' jižní šířky a 59° západní délky. Jsou vzdálené asi pět set kilometrů od argentinského pobřeží a dvacet čtyřikrát dále od Velké Británie. I vzdálenost ostrovů od pevniny je jedním z argentinských argumentů, proč by Falklandy měly být argentinské¹⁴.

1.2 Klima

Ostrovy se vyznačují studeným oceánským podnebím. Průměrná roční teplota v hlavním městě Port Stanley činí 5,7°C. V nejteplejších měsících (prosinec, leden) rtuť

¹¹ IVANOV, Lyubomir, et al. *The future of the Falkland Islands and its people*. Sofia, 2003. 95p. ISBN 954-91503-1-3

¹² CIA THE WORLD FACTBOOK. Dostupný z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>, [cit. 2014-10-26]

¹³ IVANOV, Lyubomir, et al. *The future of the Falkland Islands and its people*. Sofia, 2003. 95p. ISBN 954-91503-1-3, str.19

¹⁴ Cuestiones de las Islas Malvinas (Falkland Islands), dostupné z <http://www.oajnu.org/wp-content/uploads/2012/03/Cuesti%C3%B3n-de-las-Islas-Malvinas-Falkland-Islands.pdf>, staženo dne 26.10.2014

teploměru v průměru ukazuje 9,3°C, naopak v nejchladnějších měsících (červen, červenec) pouhé 2°C. Navíc zde fouká silný vítr, který teplotu pocitově ještě snižuje. Ročně na Falklandech naprší v průměru 610mm srážek. Sněhové přeháňky se mohou objevit po celý rok, s výjimkou nejteplejších měsíců. Sníh však většinou okamžitě roztaje.

1.3 Reliéf

Falklandy jsou hornaté, nicméně největší hora Mount Osborne, nacházející se na Východním Falklandu, se tyčí do výšky pouhých 705 m.n.m. Druhou nejvyšší horou je Mount Adam na Západním Falklandu, jehož vrcholek najdeme v nadmořské výšce 700 metrů. Kromě pohoří na ostrovech nalezneme i planiny, které jsou převážně bažinaté.

1.4 Obyvatelstvo

Podle dat CIA¹⁵ v roce 2012 žilo na Falklandech 2 840¹⁶ obyvatel. Z toho 57% se hlásilo k falklandské národnosti a 24,6% k britské. Většina obyvatel (cca 2000) žije v hlavním městě Port Stanley.

Británie proklamuje prostřednictvím „British overseas act“, že každý člověk narozený v britské zámořské kolonii je britským občanem. Také „British nationality (Falkland Islands) act“ z roku 1983 udělil Falklandanům (přezdívaným podle řasy vyskytující se na pobřeží také Kelpers) britské občanství. Na druhou stranu podle argentinské ústavy z roku 1994, Malvínské ostrovy, Jižní Georgie, Sandwichovy ostrovy a jim přilehlá přímořská území tvoří součást argentinského státního území¹⁷. Zároveň tak i narození na ostrovech podle principu *ius soli*¹⁸ by měli mít argentinské občanství.

¹⁵ CIA World Factbook. Dostupný z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/fk.html>, [cit. 2014-10-26]

¹⁶ oficiální zpráva z censu 2012 udává počet 2840 osob, zmiňuje ale dalších 91 osob, které v den censu byly mimo ostrovy a sčítání se nezúčastnily, dostupné <http://www.falklands.gov.fk/assets/79-13P.pdf>, [cit. 2015-01-08]

¹⁷ *Cuestiones de las Islas Malvinas (Falkland Islands)*, dostupné z <http://www.oajnu.org/wp-content/uploads/2012/03/Cuesti%C3%B3n-de-las-Islas-Malvinas-Falkland-Islands.pdf>, staženo dne 26.10.2014

¹⁸ právní princip, podle kterého narozené dítě nabude občanství státu, ve kterém se narodilo viz. <http://slovník-cizích-slov.abz.cz/web.php/slovo/ius-soli>, [cit. 2015-01-08]

1.5 *Hospodářství*

Ekonomika Falklandských ostrovů je od osmdesátých let na vzestupu. Již v roce 1989 celkové příjmy Falkland byly desetkrát větší než v roce 1982. Došlo k investicím do stavebnictví, energetického průmyslu a dopravy a velké farmy byly rozdrobeny mezi soukromé vlastníky¹⁹. V současné době jsou Falklandy ekonomicky soběstačné, a to hlavně díky licencím poskytovaným zahraničním rybářům. Plánovaná těžba ropy a stoupající zájem ze strany turistů by mohly Falklandy proměnit v ekonomický ráj²⁰. Na ostrovech navíc neexistuje nezaměstnanost - ba naopak pracovní síla zde chybí.

1.5.1 *Zemědělství*

Jak již bylo zmíněno na začátku této kapitoly, Falklandy jsou hornaté a roviny, které se na ostrovech nachází, jsou bažinaté. Proto se zde pěstují víceméně jenom pícniny, a na ostrovech tak převažuje živočišná produkce. Jedná se o chov ovcí a rybolov. Velmi oblíbenou pochoutkou z oblasti falklandských vod je oliheň. Vysoké příjmy přinášejí Falklandům licence, které jsou poskytovány zahraničním státům k rybolovu. Ve Španělsku dokonce polovina zkonzumovaných kalamárů pochází z oblasti Falkland²¹.

1.5.2 *Průmysl*

Průmysl se odvíjí od zemědělství. Na ostrovech se zpracovávají živočišné produkty, exportuje se ovčí vlna, zvěřina, ryby a mořské plody. V devadesátých letech dvacátého století se objevily dohady o možných zásobách ropy v oblasti. Tyto dohady se potvrdily a v roce 1995 podepsal Londýn s Buenos Aires dohodu o průzkumu a těžbě. Argentina ale v roce 2007 od dohody odstoupila²². V roce 2010 Velká Británie začala ropu těžit severně od ostrovů. To popudilo Argentinu, neboť existuje zákon²³,

¹⁹ LITTLE, W., MITCHELL, Ch. *In the aftermath: Anglo-Argentine relations since the war for the Falkland/Malvinas Islands: an Anglo-Argentine symposium on the future of the Falkland/Malvinas Islands, and on future relations between the two countries*. USA : Center for International Development and Conflict Management, University of Maryland, College Park, 1989.165p. str.67

²⁰http://economia.elpais.com/economia/2013/03/14/agencias/1363233413_987388.html [online, cit. 2014-10-26]

²¹http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/04/18/actualidad/1366312978_863307.html [online, cit. 2014-10-26]

²²<http://www.elmundo.es/especiales/2012/internacional/malvinas/aniversario.html> [online, cit. 2014-10-26]

²³ La ley de hidrocarburos (O těžbě uhlovodíků), plné znění dostupné na: <http://infoleg.mecon.gov.ar/infolegInternet/anexos/15000-19999/16078/norma.htm>

který říká, že k těžbě kolem argentinského pobřeží je potřeba argentinského povolení. Velká Británie se ale bránila, že nešlo o těžbu, nýbrž že oblastí pouze projížděla²⁴. Oficiálně by těžba ropy měla na ostrovech začít v roce 2019²⁵ v oblasti známé jako Sea Lion, vzdálené asi 216 kilometrů od pobřeží.

1.5.3 Doprava a cestovní ruch

Falklandy jsou strategicky důležité, protože mají přístup k oceánským proudům a především jsou spojnicí do Antarktidy. Jsou klíčem k bezpečnosti v Jižním Atlantiku.²⁶ Z Falkland existuje pravidelná letecká linka do Punta Arenas (Chile), na Antarktidu i do Anglie s přestupem na Ascensionu. Ročně Falklandy navštíví desetitisíce turistů.²⁷

²⁴http://zpravy.idnes.cz/dalsi-spor-o-falklandy-argentina-zablokovala-britskou-lod-pnf-/zahranicni.aspx?c=A100212_152940_zahranicni_btw [online, cit. 2014-10-26]

²⁵http://www.ieco.clarin.com/economia/explotacion-petroleo-Malvinas-comenzara_0_1150685422.html [online, cit. 2014-10-26]

²⁶ LITTLE, W., MITCHELL, Ch. *In the aftermath: Anglo-Argentine relations since the war for the Falkland/Malvinas Islands: an Anglo-Argentine symposium on the future of the Falkland/Malvinas Islands, and on future relations between the two countries*. USA : Center for International Development and Conflict Management, University of Maryland, College Park, 1989.165p. str. 14

²⁷ IVANOV, Lyubomir, et al. *The future of the Falkland Islands and its people*. Sofia, 2003. 95p. ISBN 954-91503-1-3, str. 14

II Historický vývoj do roku 1982

V této kapitole se budeme věnovat historii ostrovů od jejich objevení do roku 1982, kdy byly ostrovy zasaženy ozbrojeným konfliktem mezi Argentinou a Spojeným královstvím. Budeme se zabývat možnými objeviteli ostrovů, přes francouzskou, britskou a španělskou přítomnost na ostrovech se dostaneme k počátku britské okupace roku 1833 a k protestům, které si tato okupace ze strany Argentiny vyžádala. V závěru kapitoly neopomeneme zmínit významnou úlohu OSN a situaci v obou zemích těsně před „válkou“.

Vodítkem mi v této kapitole byly knihy *Los derechos de la República Argentina sobre las Islas Malvinas, Georgias del Sur (San Pedro) y Sandwich del Sur*, kterou napsal A.B. Bologna²⁸ a *Válka o Falklandy* Jaroslava Hrbka²⁹.

2.1 Objevení ostrovů a první osadníci

Na otázku, kdo skutečně Falklandské ostrovy objevil ani dnes nemáme jednoznačnou odpověď. V úvahu připadají tři varianty – Španělé, Britové nebo Holanďané. Podle dostupných pramenů je ale nejvíce pravděpodobné, že skutečnými objeviteli byli Španělé, neboť již na španělské mapě z roku 1523 kartografa Pedra Reinela najdeme ostrovy zakreslené východně od Patagonie. Objev ostrovů by tak mohl být připsán expedici Fernanda Magalhãese v roce 1520. S tím ale nesouhlasí Britové, kteří tvrdí, že ostrovy objevila expedice Johna Davise v roce 1592. Ten prý během své cesty narazil na několik ostrovů, které do té doby nebyly nikdy popsány. Některé prameny však uvádí, že Davis posléze ostrovy ztratil v mlze a už je znovu nemohl lokalizovat. Nepřivezl s sebou tak ani zeměpisné souřadnice a v anglických mapách z roku 1599 ostrovy chybí. Výprava, která není zpochybňována je holandská výprava Sebalda de Weerta roku 1594. Zprávy z této výpravy praví, že byly spatřeny tři malé ostrovy, na mapách dosud nezakreslované, obývané nespočetným množstvím tučňáků. Tyto ostrovy dostaly název Sebaldovy.

²⁸ BOLOGNA, Alfredo Bruno. *Los derechos de la República Argentina sobre las Islas Malvinas, Georgias del Sur (San Pedro) y Sandwich del Sur*. Buenos Aires, 1988. 293s. ISBN 95-057-4072-7

²⁹ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5

Na konci sedmnáctého století (1690) oblastí proplouvá britská expedice Johna Stronga, jež má za cíl dovézt zboží do španělských přístavů. Tato expedice měla spatřit několik malých ostrovů plných tučňáků, mořských vlků, divokých kachen a hus. John Strong poté na počest jistého britského šlechtice Lucia Careye, vikomta z Falklandu, pojmenoval zdejší průliv mezi dvěma největšími ostrovy. Od průlivu byl posléze odvozen i název ostrovů³⁰.

Jak uvádí Jaroslav Hrbek³¹, přibližně ve stejnou dobu (v roce 1698) se na ostrovy dostávají i francouzští lovci tuleňů. Ti, jelikož pocházeli z bretonského přístavu Saint Malo, začali ostrovům říkat „les Isles Malouines“ – Malvínské ostrovy. Jinou verzi ale předkládá ve své knize Alfredo Bruno Bologna³². Ten jmenuje pět francouzských výprav mezi lety 1701 – 1714, z nichž ta čtvrtá (1711) pojmenovává ostrovy Nové nebo také Malvínské – podle přístavu Saint Malo, ze kterého expedice vyplouvaly.

Francouzi se zasloužili, kromě dodnes používaného názvu ostrovů, také o založení první osady. Francie po sedmileté válce (1756 - 1763) ztrácí Kanadu a svá území podél řek Ohio a Mississippi. S nápadem, jak se se ztrátou vypořádat, přichází Luis Antonio de Bougainville, který v roce 1764 převezme ve jménu francouzského krále nad Falklandskými ostrovy moc a založí kolonii Port Luis. Francouzi jsou ale na nátlak Španělů nuceni kolonii opustit. Již v roce 1766 podepisuje Bougainville v San Ildefonsu dokument, kterým dobrovolně postoupuje Port Louis Španělům. Za postoupení získává odškodné.

O ostrovy měli v polovině osmnáctého století zájem ale i Britové. Ti v roce 1744 dokonce zákonem schválili obsazení ostrovů a v roce 1750 se chystali svůj záměr uskutečnit. Shledali se však se španělským protestem a výprava roku 1750 tak ztroskotala. Až Johnu Byronovi se v roce 1765 podaří vyplout, na Západním Falklandu založit přístav Port Egmont a místo ve jménu krále Jiřího III obsadit. Jakmile Španělé v roce 1770 osadu objevili, dožadovali se britského odchodu z ostrovů. Britové však

³⁰ BOLOGNA, Alfredo Bruno. *Los derechos de la República Argentina sobre las Islas Malvinas, Georgias del Sur (San Pedro) y Sandwich del Sur*. Buenos Aires, 1988. 293s. ISBN 95-057-4072-7, str. 23-32

³¹ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5, str. 8

³² BOLOGNA, Alfredo Bruno. *Los derechos de la República Argentina sobre las Islas Malvinas, Georgias del Sur (San Pedro) y Sandwich del Sur*. Buenos Aires, 1988. 293s. ISBN 95-057-4072-7, str. 33

nehodlali ustoupit. Nakonec je do Port Egmontu vysláno šest válečných lodí, které Brity donutí vzdát se. Ti ale vzápětí pohrozí Španělům odvetou. Následují jednání, jejichž výsledkem je dohoda mezi Španělskem a Anglií o zachování *status quo ante 1770*³³.

V roce 1774 jsou Britové z ekonomických důvodů donuceni Port Egmont opustit. Na důkaz jejich přítomnosti nechávají na ostrovech olověnou desku s prohlášením, že celé Falklandské ostrovy zůstávají nadále pod vládou Jiřího III.³⁴ Španělé se tak do roku 1811 stávají jedinými skutečnými vládci ostrovů. Je vhodné také zmínit Úmluvu z průlivu Nootka z roku 1790³⁵, podle které se Britové toho roku vzdávají nároku na osídlení Falkland. Úmluva výslovně říká, že Britové nezaloží žádnou kolonii na východním ani západním pobřeží Jižní Ameriky ani na přilehlých ostrovech příslušejících Španělskému království. Úmluva z roku 1790 by tak měla být důkazem o definitivním opuštění ostrovů ze strany Velké Británie³⁶.

V roce 1811 z důvodu války španělských amerických kolonií za nezávislost jsou ale i Španělé nuceni Malvíny opustit. I oni na ostrovech zanechávají desku. Tato deska nesla nápis, že Malvínské ostrovy i nadále patří Ferdinandu VII., králi španělskému. Do roku 1820 pak na ostrovech panuje bezvládní.

V roce 1816 vznikají Spojené provincie La Plata a vyhlásují svoji nezávislost na Španělsku. Již první vlastenecké vlády Spojených laplatských provincií zmiňovaly Malvíny v různých administrativních aktech jako součást svého území zděděného po Španělsku jako následnictví států podle zásady *uti possidetis juris* z roku 1810³⁷. Šestáho listopadu 1820 tak na ostrovy připlouvá argentinská válečná loď a na ostrovech poprvé zavlaže argentinská vlajka. O šest let později byl obnoven Port Luis, v tomto období známý jako Puerto Soledad, a následně se malvínským guvernérem stal Luis Vernet. Jedním z jeho úkolů bylo i kontrolovat rybolov na ostrovech. V roce 1831 Luis Vernet zadrží tři americké lodě. Američané, kteří neznají argentinskou regulaci

³³ zachování stavu před konfliktem v roce 1770, tzn. Port Egmont i nadále v rukou Velké Británie <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/status+quo> [cit. 2014-11-03]

³⁴ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5. str. 9

³⁵ neboli Úmluva ze San Lorenza el Real (pozn. autora)

³⁶ BOLOGNA, Alfredo Bruno. *Los derechos de la República Argentina sobre las Islas Malvinas, Georgias del Sur (San Pedro) y Sandwich del Sur*. Buenos Aires, 1988. 293s. ISBN 95-057-4072-7. str. 83

³⁷ stránky argentinského velvyslanectví: *Otázka Malvínských ostrovů I*, dostupné na <http://www.eches.mrecic.gov.ar/cs/content/ot%C3%A1zka-malv%C3%ADnsk%C3%BDch-ostrov%C5%AF-i/> [online, cit. 2014-11-03]

rybolovu, jsou dotčeni a vylodí se v Puerto Soledad, které srovnají se zemí a prohlásí ostrovy za zbavené veškeré vlády. Již následující rok se na ostrovy vrací Argentinci v čele s guvernérem José Franciscem Mastivierem. Proti němu však vypukla 30. listopadu 1832 vzpoura, při níž byl zavražděn. Uklidnit situaci se na pár dnů podařilo Josému Pinedovi, ale pak přišel rok 1833 a s ním spojená britská intervence.

2.2 *Britské panství od roku 1833 do roku 1945*

Zájem Británie o Falklandské ostrovy na počátku 19. století opět zesílil. Jedním důvodem byla i americká válka za nezávislost ve druhé polovině 18. století, která pro Británii znamenala ztrátu významné kolonie. Ozývaly se hlasy, že je potřeba vybudovat nové námořní základny, které by usnadnily přístup k Tichému oceánu a Falklandy se jevíly jako řešení. Měly navíc ekonomický potenciál odvíjející se od lovu velryb.

Poté, co Argentina v roce 1829 vydala dekret, jímž vytvořila úřad Politické a vojenské správy Malvínských ostrovů³⁸, a do čela Malvín tak postavila guvernéra se sídlem v Puerto Soledad, podává Británie protest. Vydáním tohoto dekretu si podle Britů Argentina přivlastňuje pravomoci neslučitelné s právy britského vládce na ostrovy. Tato práva pramení z objevení ostrovů Brity a následné britské okupace.³⁹

V roce 1832, na rozkaz královského velitele námořnictva, kapitán John Onslow vyplouvá na Falklandy, kde má dle rozkazu uplatnit britské právo na ostrovy a jednat na ostrovech tak, jako by ostrovy příslušely britské koruně. Do Port Egmontu připlouvá 20. prosince a nechává zde vlajku a prohlášení, že ostrovy patří Velké Británii. Druhého ledna 1833 zakotví v Puerto Soledad a žádá Pineda o stažení argentinské vlajky. Pinedo nakonec před silnějším Onslowem ustupuje a odchází do Buenos Aires. Zhruba o půl roku později vypuklo na ostrovech povstání proti britským kolonistům. Do čela rebelie se postavil Antonio Rivero. Povstalcům se sice podařilo zabít britského správce, ale nakonec byli dopadeni. Ačkoliv povstání nedopadlo pro Argentince dle jejich očekávání, Antonio Rivero je dodnes uznávaný jako národní hrdina. V roce 1840 byly Falklandy oficiálně prohlášeny kolonií britské koruny a tři roky poté bylo hlavní město

³⁸ Comandancia Política y Militar de las Islas Malvinas

³⁹ BOLOGNA, Alfredo Bruno. *Los derechos de la República Argentina sobre las Islas Malvinas, Georgias del Sur (San Pedro) y Sandwich del Sur*. Buenos Aires, 1988. 293s. ISBN 95-057-4072-7. str. 88-89.

přesunuto z Puerta Soledad do Port Stanley. V roce 1846 prodává britská královna Viktorie I. veškerou půdu na Východním Falklandu Samuelovi Fischeru Lafontemu, na základě jehož společnosti o pět let později vzniká „Falkland Islands Company“. Tato společnost skupovala na ostrovech půdu a budovala osady. Britové argumentují, odkazující se na Falkland Islands Company, že právě díky nim se ostrovy staly „poklidnou a prosperující kolonií.“⁴⁰ Byl například také zaveden pravidelný spoj mezi Port Stanley a Montevideem.

Argentina opakovaně vznášela protesty proti britské okupaci. Již v lednu 1833 žádá argentinská vláda vysvětlení události po britském chargé d'affaires⁴¹. V červnu 1833 Manuel Moreno, argentinský vyslanec v Londýně, odevzdává britské vládě dokument, ohrazující se proti okupaci a žádá reparace. Následovaly další a další protesty, ale všechny se setkaly s negativním ohlasem ze strany Británie. A to i přestože ministr zahraničních věcí Velké Británie v roce 1849 přiznal, že otázka Falklandských ostrovů zůstává nevyřešena. V roce 1884 dokonce Argentina navrhla řešení sporu pomocí mezinárodní arbitráže. Arbitráž ale Spojené království, aniž by udalo důvod, opět odmítlo⁴².

Během první světové války si Anglie na ostrovech vytvořila eskadru. Šlo o reakci na bitvu u jihochilského pobřeží – bitvu u Coronelu, kterou Anglie proti Německu prohrála. Po této bitvě německý viceadmirál Von Spee obeplouvá Hornův mys s cílem zničit britskou zásobovací a rádiovou stanici na Falklandských ostrovech. To se mu však nepovedlo. – Britové Němce rozstříleli a sám Von Spee zahynul. Argentina ve válce mezi lety 1914-1918 vyhlásila neutralitu a ani nevznesla žádný protest proti zatažení Falklandských ostrovů do války. Britové tvrdí, že kdyby Argentina považovala ostrovy za své, rozhodně by v tento okamžik nezůstala zticha.⁴³

Falklandy neztratily na strategickém významu ani za druhé světové války. Dokonce se v této době na ostrovech nacházelo více vojáků než civilních obyvatel. Tito

⁴⁰ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5. str. 10

⁴¹ diplomatický zástupce (v tomto případě zástupce Británie působící v Argentině), <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/106417/charge-daffaires> [cit. 2014-11-08]

⁴² stránky argentinského velvyslanectví: *Otázka Malvínských ostrovů I*, dostupné na <http://www.eches.mrecic.gov.ar/cs/content/ot%C3%A1zka-malv%C3%ADnsk%C3%BDch-ostrov%C5%AF-i/> [online, cit. 2014-11-08]

⁴³ BOLOGNA, Alfredo Bruno. *Los derechos de la República Argentina sobre las Islas Malvinas, Georgias del Sur (San Pedro) y Sandwich del Sur*. Buenos Aires, 1988. 293s. ISBN 95-057-4072-7. str. 167

vojáci měli za úkol pro případ, že by se některá jihoamerická strana dala na stranu Německa (které mělo vliv především v Argentině), zabránit případné okupaci⁴⁴.

2.3 1946 – 1982

Diskuze na téma Falklandských ostrovů se znovu více otevírá po skončení druhé světové války, a to jednak díky postavě Juana Dominga Peróna v čele argentinské republiky a také díky založení Organizace spojených národů.

V červnu 1945 se v San Francisku sešli zástupci padesáti států (včetně Argentiny a Spojeného království) a vypracovali ustavující dokument Organizace spojených národů – Chartu OSN. Charta definuje práva a povinnosti členských států, orgány a cíle OSN. Těmito cíli jsou udržovat mezinárodní mír a bezpečnost, rozvíjet přátelské vztahy, respektovat práva na sebeurčení národů a rozvíjet spolupráci mezi státy na poli ekonomickém, kulturním, sociálním a humanitárním. Již v samotných počátcích OSN Argentina vznesla několikrát nárok na Malvínské ostrovy a vyjádřila nesouhlas s britskou nadvládou. Na to reagovala Británie nesouhlasem s nadvládou argentinskou. Podle rezoluce Valného shromáždění 66/1 z roku 1946 byl vytvořen seznam neautonomních oblastí, jejichž budoucnost závisí na přání jejich obyvatel, a tím bylo uznáno právo na jejich sebeurčení. Velká Británie na tento seznam zapsala v témže roce i Malvínské ostrovy. Na základě tohoto kroku OSN přiděluje Velké Británii na ostrovech výkonnou moc, v důsledku čehož má Velká Británie za úkol vydávat pravidelné zprávy sledující ekonomické, sociální a výchovné poměry na ostrovech. Argentina pravidelně při každé nové zprávě činí výhrady. Jen mezi lety 1947-1963 jich učinila dvacet osm⁴⁵. Čtrnáctého prosince 1960 vydává OSN rezoluci číslo 1514, známou také jako Deklarace o poskytnutí nezávislosti koloniálním územím a národům.⁴⁶ Tato rezoluce vycházela ze dvou principů – práva obyvatel na sebeurčení a územní celistvost a měla za cíl co nejdříve skoncovat s existujícím kolonialismem. Na jejím základě prostřednictvím rezoluce 1654 byl založen Zvláštní výbor 24 pro

⁴⁴ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5. str. 11

⁴⁵ *Cuestiones de las Islas Malvinas (Falkland Islands)*, dostupné z <http://www.oajnu.org/wp-content/uploads/2012/03/Cuesti%C3%B3n-de-las-Islas-Malvinas-Falkland-Islands.pdf>, staženo dne 26.10.2014

⁴⁶ v originále: Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples, v šj: Declaración sobre la Concesión de la Independencia a los Países y Pueblos Coloniales (pozn. autora)

dekolonizaci. Kolonizační výbor se shodl, že rezoluce 1514 je aplikovatelná na oblast Malvínských ostrovů a vzal na vědomí existenci konfliktu mezi vládami Argentiny a Spojeného království. Na základě jeho působení Valné shromáždění poté v roce 1965 vydává rezoluci 2065, která zdůrazňuje existenci pře a zve obě vlády ke společnému vyjednávání, které by vedlo k mírovému řešení sporu. Obě strany by se měly podle rezoluce řídit Deklarací o poskytnutí nezávislosti koloniálním územím a národům a zároveň také zájmy občanů Falklandských ostrovů.⁴⁷ Delegáti obou zemí v srpnu 1968 připravili Memorandum o porozumění. Velká Británie by podle něj postoupila svrchovanost Argentině, pokud by Argentina vyhověla zájmům ostrovního obyvatelstva. Memorandum nakonec britská vláda odmítla podepsat. Poté veškerá jednání zamrzla.⁴⁸ V roce 1973 Valné shromáždění neshledalo žádný pokrok v jednáních, a tak rezolucí 3160 naléhá na jejich urychlení. Další rezoluce (rezoluce 31/49 z roku 1976) kromě snahy popohnat jednání také uznávala snahy argentinské vlády domoci se řešení. Jednání se vlekla šestnáct let, ale bez výsledku. Zvláště ke konci již bylo patrné, že Velká Británie je vede už pouze formálně.

V Argentině se v době vzniku OSN šířily nacionalistické nálady. V roce 1946 vyhrává argentinské prezidentské volby Juan Domingo Perón⁴⁹, který ke zvýšení své popularity mezi lidmi vsadil mimo jiné i na myšlenky týkající se suverenity nad ostrovy. Jeho slogan zněl „Angličané, vraťte nám Malvíny“ a mezinárodní smlouvy, které byly uzavírány mezi jihoamerickými státy, musely během jeho prezidentského období obsahovat zvláštní dodatek o argentinské suverenitě nad ostrovy. I po jeho svržení v roce 1955 nacionalistická myšlenka nadále přetrvávala.⁵⁰ A tak v roce 1966

⁴⁷ COCONI, Luciana. *¿Islas Malvinas o Falkland islands? La cuestión de la soberanía sobre las islas del Atlántido Sur.* Universitat de Barcelona. str. 17-18. Dostupné z: http://observatori.org/paises/pais_86/documentos/Islas_Malvinas_o_Falkland_Islands.pdf, staženo dne 20.1.2014

⁴⁸ LITTLE, W., MITCHELL, Ch. *In the aftermath: Anglo-Argentine relations since the war for the Falkland/Malvinas Islands: an Anglo-Argentine symposium on the future of the Falkland/Malvinas Islands, and on future relations between the two countries.* USA : Center for International Development and Conflict Management, University of Maryland, College Park, 1989.165p, str. 30

⁴⁹ argentinský prezident mezi lety 1946-1951, 1951-1955 a 1973-1974, CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile.* Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1, str. 514

⁵⁰ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5. str. 11-12

bylo vytvořeno „Instituto y Museo Nacional de las Islas Malvinas y Adyacencias“ – muzeum, které mělo v Argentincích podnítit národní uvědomění a vzbudit touhu po navrácení ostrovů Argentině. V ten samý rok také skupinka Argentinců zinscenovala divadelní hru „Operace Kondor“ o zmocnění se ostrovů. V roce 1976 proběhl v Argentině vojenský puč vedený Jorgem Rafaelem Vidalem. Kdo byl proti vládě vojenské junty, byl eliminován. Jiří Chalupa⁵¹ ve své knize doslova uvádí: „Přestaly se respektovat zákony a země se ocitla v šíleném kole tzv. guerra sucia (špinavé války): tisíce osob mizely (v doslovném významu) v koncentračních táborech a v mučírniích policie. V rámci „války proti teroristickému násilí“ vojáci zlikvidovali prakticky všechny peronismem vytvořené instituce a potlačili veškerou reálnou i potenciální politickou opozici.“ V roce 1980 nejprve ohlásila bankrot Obchodní regionální banka a posléze se zhroutil celý ekonomický systém země. V roce 1981 byl Videla v prezidentské funkci vystřídán Robertem Violou a ten krátce po svém zvolení Leopoldem Galtierim. Junta se potýkala s mizivou podporou lidu, za níž byl zmíněný ekonomický úpadek, zmíněné porušování lidských práv a spor Argentiny a Chile o Beaglův průliv⁵². Blížící se rok 1983 a s ním spjaté stopadesátileté výročí od britské okupace Falklandských ostrovů nahrával juntě do karet.

V roce 1981 zveřejňuje také Británie svůj zájem zkrátit finanční prostředky na obranu, a stáhnout tak k dubnu 1982 jedinou britskou válečnou loď operující v jižních vodách, polární výzkumnou loď HMS Endurance. Jednalo se o loď, která zásobovala britské polární stanice, prováděla hydrografický výzkum a demonstrovala britskou přítomnost v Atlantiku. Argentinci její stažení chápou jako politické gesto, jsou přesvědčeni, že Británie již o ostrovy nemá zájem. Pátého ledna 1982 proběhla schůzka junty, na které byla vyjádřena nutnost aktivovat veškerá jednání o suverenitě Malvín, Jižní Georgie a Jižních Sandwichových ostrovů. Tato jednání by měla probíhat jednou měsíčně střídavě po dobu jednoho roku a měla by zajistit kontinuitu jednání. V případě,

⁵¹ CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1, str. 251

⁵² v roce 1978 hrozila válka mezi Argentinou a Chile kvůli malým ostrůvkům nacházejícím se v Beaglově úžině – Vatikán rozhodl ve prospěch Chile, Argentina se odvolala a v roce 1982 očekávala nové rozhodnutí, HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5. str. 15

-> v lednu 1984 podepsána mezi Argentinou a Chile smlouva o přátelství, podle které Chile získalo v oblasti Beaglova průlivu tři ostrovy - Chile získalo přímý přístup k Atlantickému oceánu

CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1, str. 264

že by k aktivaci jednání nedošlo, dohodla se junta připravit náhradní plán (prozatím tajný) použití vojenské síly. Možnost využití vojenské síly měla zanalyzovat skupina vysokých důstojníků pověřených juntou tak, aby případná vojenská operace mohla být připravena k 15. květnu. Na konci února se scházejí zástupci obou států v New Yorku. Argentinci souhlasili s přítomností ostrovanů v britské delegaci, Britové přijali argentinský návrh na zřízení jednací komise a odmítli pevný časový horizont pro dosažení dohody. To se Argentincům zdálo jako krok k dalšímu protahování jednání ze strany Británie, a tak argentinský ministr zahraniční Costa Méndez vydává na základě schůzky v New Yorku prohlášení, že cílem rozhovorů musí být uznání argentinské suverenity a té musí být dosaženo v krátkém čase. Jinak Argentina zvolí postup, který nejlépe vyhovuje jejím zájmům⁵³. Ačkoliv Costa Méndez netušil o připravovaném plánu junty na zapojení vojenské síly, dal Britům jasně najevo, že pro Argentinu existuje jediné řešení a Argentina udělá cokoli pro to, aby ho dosáhla.

⁵³ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5. str. 13-31

III Válka, jež nebyla nikdy vyhlášena

Neochota obou stran dělat ústupky vyústila v ozbrojený konflikt, který se odehrál mezi 2. dubnem a 14. červnem 1982. Mluvit o konfliktu jako o válce je však nepřesné, neboť válka jako taková nebyla nikdy vyhlášena. V této kapitole se podíváme na průběh „války“, její klíčové momenty, výsledek a ztráty.

Jaroslav Hrbek ve své knize detailně popisuje každý moment střetu a právě o jeho knihu *Válka o Falklandy*⁵⁴ jsem se v této kapitole opřela. Další fakta jsem doplnila na základě knih Davida George Boyce⁵⁵, Jiřího Chalupy⁵⁶ a Huga Younga⁵⁷.

3.1 Incident na Jižní Georgii

Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy jsou v současné době britským zámořským územím. Nacházejí se ve vzdálenosti zhruba 1500 km jihovýchodně od Falklandských ostrovů. Stejně jako Falklandské ostrovy jsou předmětem sporu mezi Velkou Británií a Argentinou. Incident, který se odehrál na Jižní Georgii v březnu 1982, vztahy mezi oběma zeměmi ještě přiosťlil.

Na Jižní Georgii zpracovávali argentinskí dělníci firmy *Georgias del Sur S.A.* šrot. Dělníky vedl Constantino Sergio Davidoff, jehož úkolem bylo odstranit šrot z opuštěných velrybářských stanic. Na to mu ale chyběly finanční prostředky. Proto nejprve žádal o přepravu na *HMS Endurance*, ale jeho žádost byla odmítnuta. Následně se obrátil na argentinské ministerstvo zahraničí a vojenské námořnictvo, která protože se jednalo o jedinečnou příležitost, jak demonstrovat argentinskou přítomnost na sporném území, mu vyšla vstříc a přepravu umožnila. Argentinské námořnictvo mělo s Davidoffovým podnikem své plány. Pod projektem *Alpha* chtělo v roce 1981 na Jižní Georgii zřídit tajné vojenské základny a vmísit tak mezi dělníky vojenské experty.

⁵⁴ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5

⁵⁵ BOYCE, David George. *The Falklands war*. 1st printing. New York: Palgrave Macmillan, 2005. ISBN 978-0-333-75396-5

⁵⁶ CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1

⁵⁷ YOUNG, Hugo. *Margaret Thatcher*. Madrid: ABC, 2005. 380s. ISBN. 84-413-2095-0, str. 237

Projekt byl ale odhalen britským *Foreign Office*⁵⁸ a argentinští důstojníci od něj museli odstoupit.

Davidoff, aniž by cokoliv konzultoval s argentinským ministerstvem zahraničí, oznámil britskému velvyslanectví, že spolu se čtyřiceti dvěma muži odpluje na lodi argentinského válečného námořnictva (*Bahía Buen Suceso*) na Jižní Georgii a zůstane tam čtyři měsíce. Po vyloďení se ale posádka nenahlásila britské správě v Grytvikenu⁵⁹, a když na ni britští polárníci na ostrově narazili, zjistili, že Argentinci již stihli vztyčit argentinskou vlajku, vloupat se do budovy polárního týmu a zastřelit chráněné jeleny dovezené ze Skotska. Britští polárníci považovali vyloďení za nelegální a oznámili argentinskou přítomnost britské správě. Guvernér Rex Hunt se obrací na britskou premiérku Margaret Thatcher s obavou, že vyloďení dělníků je krycím manévrem pro zřízení předmostí argentinského válečného námořnictva, jehož cílem je převzít suverenitu nad Jižní Georgií. Ta vysílá na místo *HMS Endurance*, která má donutit Davidoffa ostrov opustit. Když se argentinské ministerstvo zahraničí dozví od britského velvyslance v Buenos Aires o událostech na Jižní Georgii, je zaskočeno, neboť plavbu vůbec nepovolilo. Costa Méndez incident bagatelizuje slovy, že se jednalo pouze o transportní loď, a že loď na druhý den odpluje. Na to *HMS Endurance* dostala rozkaz přerušit plavbu k Jižní Georgii. Velká část Davidoffových mužů na ostrově ale zůstala, a tak se *Endurance* opět stahuje k Jižní Georgii. Costa Méndez jedná s britskou vládou, snaží se vyhnout použití násilí a nalézt kompromis. Tím měl být návrat lodi *Bahía Buen Suceso* pro zbytek posádky nebo vyslání lodi nové. O kompromisu ale junta odmítla uvažovat a odsouhlasila, aby proti *HMS Endurance* byla vyslána jiná loď, která by měla za cíl ochraňovat dělníky, nikoliv je vyzvednout. Vyslání další bojové lodi na moře podnítilo vládu Velké Británie se konečně zamyslet nad reálnou hrozbou vojenské konfrontace⁶⁰.

⁵⁸ ministerstvo zahraničních věcí (pozn. autora)

⁵⁹ hl. město Jižní Georgie a Jižních Sandwichových ostrovů (pozn. autora)

⁶⁰ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5, str. 30-37

3.2 *Argentinská invaze na Malvíny: Operace Rosario*

Od 23. března se junta scházela pravidelně každý den. Mylně se domnívala, že Velká Británie již vyslala do Jižního Atlantiku svůj námořní svaz, a tak již 26. března rozhodla o co nejrychlejší invazi na Falklandy. Navíc na 30. března byly v Argentině naplánovány protestní akce proti vládě vojenské junty a zahraniční akce mohla posloužit jako nástroj k upevnění její moci. Argentinci přeceňovali britskou přítomnost v Atlantiku, ale podceňovali britskou sílu. Přestože Argentina nebyla na vojenskou akci připravena (nový ročník vojáků základní vojenské služby ještě nebyl zcela vycvičen, jednotky námořní pěchoty ani plně vyzbrojeny a vybaveny, letectvo mělo zastaralé stroje), bylo rozhodnuto, že 28. března vypluje invazní jednotka a 1. dubna provede výsadek. Argentinci předpokládali, že jen co ostrovy obsadí, Británie se vzdá. Spoléhali také na pomoc USA.

Do Británie se informace o chystané invazi dostaly 31. března. Již dříve v Londýně tušili, že Argentina chystá nějakou vojenskou akci, ale domnívali se, že má být na jiném, vzdáleném ostrově. Britská premiérka Margaret Thatcher se po proniknutí informací obrátila na Spojené státy americké. Ty nejdříve reagovaly, že do konfliktu nebudou zasahovat, ale posléze, když si uvědomily význam konfliktu, odpověděly, že učiní vše, aby invazi zabránily. Prezident Ronald Reagan slibuje, že se spojí s argentinskou vládou. Za Galtierim je vyslán americký velvyslanec Shlaudeman. Jeho přijetí a následné jednání ale Galtieri schválně protahuje. Také samotný Reagan se snaží s Galtierim telefonicky spojit, ale když Galtieri telefon konečně přijme, na zastavení celé invaze je již příliš pozdě.

Argentinská operace, která na poslední chvíli byla přejmenovaná z *Azul* na *Rosario*, měla proběhnout rychle a hlavně bez krveprolití. Počasí ale nakonec Argentinec připravilo o moment překvapení. Akce musela proběhnout o den později, než se původně plánovalo – 2. dubna. Britové na Falklandech již 31. března dostali hlášení o argentinské průzkumné ponorce a 1. dubna dostávají varování o blížící se invazi. Velením nad obranou Falkland byl v té době pověřen Mike Norman, který měl k dispozici 76 mužů námořní pěchoty, 9 námořníků z *HMS Endurance* a 100 příslušníků falklandské domobrany. Na invazi nebyli připraveni, jejich cílem bylo invazi především zdržet. Plán operace *Rosario* byl jasný – výsadek jižně od Stanley,

obsazení letiště, kasáren a postup k vládní budově. Vylodění proběhlo podle plánu a Argentinci snadno obsadili letiště. Když se dostali k vládní budově, byli zpozorováni a tři argentinští vojáci zde padli. Nicméně nepřipravení Britové neměli prostředky pro další boj a rozhodli se kapitulovat. Nad ostrovy opět zavlála argentinská vlajka.

Ačkoliv to původně nebylo v plánu operace *Rosario*, junta se zároveň rozhodla obsadit i Jižní Georgii. I tam je nakonec Británie donucena kapitulovat.

3.3 *Britská reakce: Operace Corporate*

Jak přicházely do Británie zprávy o argentinské invazi, britská vláda se ocitla pod palbou kritiky za neschopnost ubránit britské občany před cizí okupací. Ačkoliv ani jedna strana válku nevyhlásila, je zřízen válečný kabinet a připravena protiakce *Corporate*. Ta si klade za cíl námořní blokádu Falklandských ostrovů, znovudobytí Jižní Georgie, získání námořní a letecké převahy v oblasti Falkland a případné znovudobytí ostrovů. Argentinci s britskou protiakcí nepočítali, a tak neměli připravený plán, jak jí čelit. Přitom, jak zmiňuje Jaroslav Hrbek, již pouhé tři dny po argentinské invazi na Falklandy byly na cestě na budoucí bojiště dvě britské letadlové lodě, pět torpédoborců, sedm fregat a čtyři cisternové a zásobovací lodě⁶¹. Vzhledem k vzdálenosti ostrovů od Británie, si Britové vytvořili vojenskou základnu ve své kolonii, na ostrově Ascension. Výhodou ostrova bylo i letiště, které zde vybudovali Američané za druhé světové války.

Ještě 2. dubna se sešla Rada bezpečnosti OSN. Británie již měla připraven návrh textu rezoluce, která byla následující den přijata jako Rezoluce č. 502. Tato rezoluce neobvinila žádnou stranu agresorem, pouze požadovala okamžité (přesný termín nebyl stanoven) ukončení nepřátelství a stažení argentinských sil z Falklandských ostrovů (Malvín) a vyzývala vlády Argentiny a Velké Británie, aby hledaly diplomatické řešení svých sporů a respektovaly cíle a principy Charty Spojených národů. Argentině se zdálo nepřijatelné, že řeší pouze jednostranné použití sil. Pokud ona své síly stáhne, Británie se stále může zmocnit ostrovů. I to, že tuto rezoluci Argentina odmítla, ospravedlnilo zřízení zakázané námořní zóny v oblasti 200 námořních mil od středu ostrovů. Blokáda začala 12. dubna a platila pouze pro argentinské lodě.

⁶¹ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5, str. 67

První útoky ze strany Británie se odehrály na Jižní Georgii. Již 7. dubna se rozhodlo o operaci *Paraquet*, jež měla Jižní Georgii zbavit čerstvé argentinské nadvlády. Operace nakonec proběhla bez boje – 25. dubna se Argentinci po demonstraci britské palební síly vzdali. Další cíl operace *Corporate* byl tedy splněn. Námořní převahu díky zřízení zakázané námořní zóny již Britové také měli. Nyní bylo potřeba získat převahu ještě ve vzduchu. – 30. dubna byla zřízena totální zakázaná zóna kolem Falklandských ostrovů, která umožňovala Britům útok na všechny lodě a letouny, které považovala za nepřátelské. Směrem k zakázané zóně vyplulo argentinské námořnictvo již 27. dubna a usadilo se přesně na hranici, která ji limitovala. Argentinskou hlavní námořní silou byl křižník *General Belgrano*, po kterém začala pátrat britská jaderná ponorka *Conqueror*. *Generál Belgrano* byl druhou největší lodí argentinského námořnictva a měl za cíl zničit britské letadlové lodě a zabránit Britům znovu dobýt Falklandské ostrovy.

Další operace se mezitím odehrávala ve Stanley. Prvního května zasáhlo dvacet jedna britských pum tamní letiště. Také na dalším místě bojů – u Goose Green – zničili Britové několik argentinských letounů a zabili sedm Argentinců. Argentinci jim útok opětovali, zasáhli jednu britskou fregatu a Britové si uvědomili, že argentinské letectvo pro ně může být nebezpečné.

3.4 USA v roli prostředníka, Alexander Haig

Ačkoliv již docházelo k ozbrojeným střetům, i nadále probíhala diplomatická jednání, střídavě na britské a argentinské půdě, pod vedením USA. Samotné USA suverenita ostrovů příliš nezajímala, nicméně dopad celého konfliktu na americké zájmy ano. Spojené státy si nechtěly znepřátelit ani Británii, se kterou mají odjakživa silné kulturní vazby, ani Argentinu, se kterou se nedávno sblížily především díky jejímu přístupu ke komunismu⁶² a snaze o jeho oslabení ve Střední Americe. Obávaly se navíc, že pokud se postaví na stranu Británie, Argentina se obrátí na Sovětský svaz. Argentina měla se Sovětským svazem silné vazby a USA nechtělo riskovat, že sovětský vliv na latinskoamerické půdě ještě vzroste. A tak ačkoliv se Galtieri zachoval k Reaganovi hrubě, USA se nakonec rozhodly hrát roli prostředníka. Podle Jaroslava Hrbka byl

⁶² Ideologií vojenské junty v Argentině byl antikomunismus. Lidé, kteří komunismus podporovali nebo o kterých se junta domnívala, že ho podporují, byli odstraňováni. (pozn. autora)

prostředníkem zvolen muž, který jako bývalý vrchní velitel NATO byl dobře znám, byl respektován v Londýně a jako vysloužilý generál měl naději, že s ním bude argentinská junta snáze komunikovat⁶³ - ministr zahraničních věcí Alexander Meigs Haig. Haig se střídavě scházel s oběma zainteresovanými stranami. Jednání ale nebrala konce, neboť ani jedna ze stran nebyla ochotna ustoupit ze svých požadavků. Především Argentina odmítala jakoukoliv možnost, která by nevedla k uznání argentinské suverenity. Například byla ochotna stáhnout své síly jenom tehdy, pokud jí bude zaručeno, že následná jednání potvrdí její suverenitu, a to Británie odmítala připustit. Proto Haig navrhoval, aby došlo ke stažení všech sil a následně byla vytvořena demilitarizovaná zóna. Tento návrh předpokládal vytvoření autonomní místní správy vedené ostrovany. To by mohlo Argentincům ublížit, neboť ostrované byli zásadně proti argentinské suverenitě. Argentina tedy tuto možnost odmítá a navrhuje vytvoření vlády, na které by se podíleli kromě ostrovanů také Argentinci.

Neochotu vytvářet ústupky ze strany Argentiny podpořilo i proniknutí informací, že Američané nejsou tak neutrální jak vystupují, ba naopak pomáhají Britům v oblasti rádiového spojení a v dodávkách proviantu, zbrojních systémů a raket na letišť v Ascensionu. O dodávkách nebyl informován ani Alexander Haig, ale potom co jednání neberou konce, už i on sám, jak uvádí Jaroslav Hrbek, vydal 30. dubna jménem USA oficiální prohlášení, kde popsal americkou snahu o zprostředkování, zmařenou nedostatkem vstřícnosti Argentiny a prohlásil, že USA nemohou tolerovat nezákonné použití síly k řešení sporů a vyhoví proto opakovaným žádostem o materiální pomoc pro britské ozbrojené síly⁶⁴.

Poté, co ztroskotala diplomatická jednání Alexandra Haiga, nabídko 1. května roli prostředníka Peru. Peru požadovalo okamžitý klid zbraní, stažení britských i argentinských sil z oblasti a dočasné převzetí vlády nad ostrovy třetími stranami. Těmito stranami by byla Brazílie, Peru, Západní Německo a USA. Také zdůrazňovalo,

⁶³ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5. str. 85

⁶⁴ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5. str. 104

že obě strany by měly vzít v úvahu zájmy a přání falklandských obyvatel. Jednání měla skončit k 30. dubnu 1983. Argentina v zásadě s návrhem souhlasila, ale odmítala stažení svých sil a zohlednění přání ostrovanů⁶⁵. Peruánská iniciativa ztroskotala hned druhý den. – Poté, co bylo oznámeno, že křižník *General Belgrano* byl potopen. Ještě o několik dní později zprostředkování nabídl generální tajemník OSN Pérez de Cuellar. Probíhá jednání v New Yorku, na kterém obě strany předkládají své finální návrhy. Ty jsou navzájem nepřijatelné a jednání opět končí neúspěchem⁶⁶.

3.5 *Od potopení křižníku General Belgrano po tažení na Stanley*

Jak již bylo zmíněno, *General Belgrano* byl hlavní argentinskou námořní silou. Druhého května byl zasažen dvěma britskými torpédy a začal se naklánět na bok, až byl zcela potopen. Jeho potopení vyvolalo ve světě kritiku, neboť na lodi zahynula třetina mladých branců, kteří tvořili posádku. V knize Huga Younga o Margaret Thatcher⁶⁷ se dozvídáme o konkrétním počtu 368 utopených námořníků. Jaroslav Hrbek dodává, že ti, kteří potopení křižníku kritizovali, přehlédli řadu faktů. – Argentina užila sílu jako první. Argentina neuposlechla rezoluci Rady bezpečnosti OSN a Argentina dobře věděla, že její válečné lodě mohou být napadeny i mimo její zakázanou zónu⁶⁸.

Po potopení *General Belgrano* Argentina zasáhla řízenou střelou Exocet britskou loď *HMS Sheffield*. Protilodních řízených střel Exocet, které Argentina nakoupila od Francie, se Británie skutečně obávala, neboť s nimi neměla žádné zkušenosti a nebyla proti nim dostatečně vyzbrojena. Bojová hlavice při útoku na *HMS Sheffield* sice nevybuchla, ale na lodi vznikl požár a část posádky se udusila. *HMS Sheffield* byla první loď od druhé světové války, o kterou Británie přišla.

⁶⁵ BOYCE, David George. *The Falklands war*. 1st printing. New York: Palgrave Macmillan, 2005. ISBN 978-0-333-75396-5, str. 108

⁶⁶ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5. str. 130

⁶⁷ YOUNG, Hugo. *Margaret Thatcher*. Madrid: ABC, 2005. 380s. ISBN. 84-413-2095-0. str. 237

⁶⁸ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5. str. 119

Mezitím co probíhalo ostřelování argentinských pozic u Stanley, Británie chystala plán vylodění u San Carlos na pobřeží Východního Falklandu, tzv. operaci *Sutton*. Galtieri vylodění u San Carlos podcenil, domníval se, že se jedná o klamnou operaci a hlavní útok přijde z jiné strany. Vylodění v zátoce San Carlos proběhlo 21. května. Poté Britové pokračovali k letišti Goose Green, kde se argentinští velitelé po ztrátě hlavní obranné linie a z důvodu docházející munice rozhodli v noci z 28. na 29. května kapitulovat. Bitva u Goose Green byla nejkrvavější bitvou války o Falklandské ostrovy⁶⁹.

Argentinci soustředili svoji obranu na bezprostřední okolí hlavního města, a tak 31. května Britové rychle obsadili Mount Kent, samotu Estancia House a vrcholy Mount Estancia, Mount Vernet a Mount Challenger. Úspěch Argentinci zaznamenali v bojích u Fitzroy. Galtieri po tomto úspěchu očekával, že Britové útok na Stanley odloží, ale ti již 11. června útokem na Mount Harriet, Two Sisters a Mount London započali závěrečné tažení na Stanley. Argentina již v té době měla nedostatek munice a protivzdušná obrana kryla již jen letiště a město, nikoliv jednotky v okolí. Argentinské jednotky se začaly rychle rozpadat. Opouštěly své pozice a odcházely do Stanley. Prchající se ocitli pod palbou zbraní. Večer 14. června došlo k formálnímu podepsání protokolu kapitulace. Následujícího dne se argentinští vojáci stáhli do okolí letiště a do Stanley vstoupily první britské jednotky.

3.6 Výsledek a ztráty

Argentinci Velkou Británii podcenili. Nepočítali s tím, že Velká Británie půjde do ozbrojeného střetu. Očekávali, že Spojené státy Británii od případného boje odradí. Argentinští vojáci, devatenáctiletí chlapci nepřipraveni na chladné podnebí Falklandských ostrovů ani fyzicky ani psychicky, neměli proti profesionálním jednotkám NATO na straně Velké Británie velkou šanci. Silnou stránkou Argentiny bylo pět jaderných střel *Exocet* odkoupených od Francie, které ale nakonec Argentina nedokázala obrátit ve svůj prospěch. Ani jedna z hlavic vystřelených *Exocetů* nevybuchla, dvě způsobily požár a zbylé tři skončily v moři.

⁶⁹ CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1, str. 256

Jak píše David G. Boyce: „Británie vyhrála válku, protože měla efektivní politickou kontrolu, malý, ale zato skvěle zvolený válečný kabinet, opřený o státní úředníky a diplomaty, kteří profesionálům v ozbrojených silách nechali volnou ruku ve vedení války.“⁷⁰

Ozbrojený konflikt si vyžádal na tisíc obětí. Na britské straně padlo 255 vojáků, na argentinské 746. Necelých třináct tisíc Argentinců bylo zajato. Na obchodních a pomocných lodích zahynulo šestnáct civilistů a pod britskou dělostřeleckou palbou byly omylem zabity tři ostrovanky⁷¹. Válka stála na dvě miliardy dolarů⁷².

Po skončení konfliktu se na argumentech obou stran nic nezměnilo⁷³. – Argentinci nadále tvrdili, že jsou dědici ostrovů, a že v roce 1833 Britové vyhnali španělsky mluvící osadníky a zmocnili se násilím ostrovů.

Ačkoliv před „válkou“ běžný občan Velké Británie netušil, kde se Falklandské ostrovy nacházejí, po válce se ostrovy staly terčem pozornosti. Byly inspirací pro několik filmů a divadelních her. Jako příklad uvádí David G. Boyce film „*Tumbledown*“ z roku 1988, režírovaný Richardem Eyrem nebo divadelní hru Steva Berkoffa „*Sink the Belgrano*“ (Potopte Belgrana)⁷⁴.

⁷⁰ „The British won the war because of their worked out effective political control, with their small but well chosen War Cabinet, ably supported by civil servants and diplomats and willing to let the professional in the armed forces work out their own way to wage war.“; (překlad autorky) BOYCE, David George. *The Falklands war*. 1st printing. New York: Palgrave Macmillan, 2005. ISBN 978-0-333-75396-5, str. 221

⁷¹ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5. str. 201

pozn. autora: údaje o počtu padlých na argentinské straně se liší - David George Boyce uvádí 655 padlých argentinských vojáků (BOYCE, David George. *The Falklands war*. 1st printing. New York: Palgrave Macmillan, 2005. ISBN 978-0-333-75396-5, str. 146)

⁷² CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1, str. 256

⁷³ Tamtéž

⁷⁴BOYCE, David George. *The Falklands war*. 1st printing. New York: Palgrave Macmillan, 2005. ISBN 978-0-333-75396-5, str. 174-181

IV Od roku 1982 po současnost

V následující kapitole se budu věnovat sledu událostí, které se odehrály po skončení ozbrojeného střetu až do současnosti. Pojednám o pádu junty v Argentině, oslavách vítězství v Británii a o vydání Falklandské ústavy. Také budu sledovat další vývoj anglo-argentinských vztahů.

Kapitola čerpá z knih Jiřího Chalupy⁷⁵ a George Boyce⁷⁶, vědeckých prací dostupných ke stažení z deponitáře Národní univerzity v La Plata⁷⁷ a z množství elektronických článků z argentinského⁷⁸, španělského⁷⁹, ale i českého tisku⁸⁰.

4.1 Pád junty v Argentině a obnovení demokracie

Argentinští vojenští generálové toužili vítězstvím v bojích o Falklandské ostrovy obnovit svůj v tehdejší době upadající vliv. Vítězstvím Velké Británie byly jejich cíle zmařeny. Jak píše Jiří Chalupa, i Argentinci si uvědomili, že s nimi junta sehrála špatné divadelní představení, kdy jejich „svatých vlasteneckých citů“ bylo zneužito pro obhajobu „krvavého režimu“⁸¹. Leopoldo Galtieri byl donucen rezignovat. V prezidentské funkci ho nahradil generál Reynaldo Bignone, který měl zajistit důstojný odchod vojáků z vlády a svobodné volby.

Ve druhé kapitole jsem zmínila, co se odehrávalo v Argentině za vlády vojenské junty – během tzv. špinavé války. Po skončení „války“ o Falklandy mizení nepohodlných osob dále pokračovalo, ale veřejnost si ho začala více všímat. V listopadu 1982 byl ve městě La Plata odhalen masový hrob, kde bylo nalezeno 300 těl s prostřelenou lebkou. Reynaldo Bignone jednal se zástupci sdružení politických stran a na 5. prosince 1982 byla svolána generální stávka. Sdružení politických stran o dva

⁷⁵ CHALUPA, Jiří. Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile. Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1

⁷⁶ BOYCE, David George. *The Falklands war*. 1st printing. New York: Palgrave Macmillan, 2005. ISBN 978-0-333-75396-5

⁷⁷ SEDICI, Repositorio institucional de la UNLP, dostupný z <http://sedici.unlp.edu.ar/>

⁷⁸ www.clarin.com, www.lanacion.com.ar, www.lacapital.com.ar

⁷⁹ www.elmundo.es

⁸⁰ www.zpravy.idnes.cz

⁸¹ CHALUPA, Jiří. Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile. Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1, str. 256

týdny později zorganizovalo protestní pochod, kterého se zúčastnilo sto tisíc lidí. Následně byly na říjen 1983 vypsány volby, ve kterých se proti sobě utkali peronisté a radikálové. Obě strany měly podobné politické programy. Slibovaly například zrušení cenzury, ochranu lidských práv, sociální reformy a také znovuzískání Falklandských (Malvínských) ostrovů. Vítězem voleb se nakonec stali radikálové a do čela země se tak postavil Raúl Alfonsín. Galtieri byl potrestán vojenským soudem za „odbornou nezpůsobilost“ v malvínském válečném konfliktu.⁸² V Argentině znovu zavládla demokracie. Alfonsín se částečně zasloužil o obnovení diplomatických styků s Velkou Británií, zřízení Národní komise vyšetřující případy zmizelých osob (*CONADEP*) a položil základy sdružení volného obchodu *MERCOSUR*. Nedokázal ale čelit ekonomickým problémům země, a tak byl v roce 1989 vystřídán peronistou Carlosem Menemem.⁸³

4.2 Oslavy vítězství ve Velké Británii, upevnění moci Margaret Thatcher

V Británii probíhaly oslavy konce války. Již 27. července se uskutečnila děkonná mše za vítězství v katedrále svatého Pavla. V říjnu pak na počest vítězství proběhla také vojenská přehlídka ulicemi Londýna.⁸⁴ Výsledek války měl být momentem pravdy v postavení Margaret Thatcher na britské politické scéně, která na počátku osmdesátých let ztrácela ve své zemi na oblíbenosti. Vítězství na Falklandech zaručilo Železné lady i vítězství v následujících dvou volebních obdobích. Upevnila si svoji pozici jak v Konzervativní straně, tak v celé zemi⁸⁵.

4.3 Falklandská ústava

Nastínili jsme důsledky „války“ v Argentině a Velké Británii. Ale co přinesla „válka“ samotným Falklandčanům? Jak jsem se již zmínila v první kapitole, ostrované po „válce“ získali britské občanství. Hlavní změnou ale bylo vydání Falklandské ústavy

⁸² Tamtéž, str. 257-260

⁸³ <http://www.telegraph.co.uk/news/obituaries/politics-obituaries/5090540/Raul-Alfonsin.html> [cit. 2014-01-16]

⁸⁴ YOUNG, Hugo. *Margaret Thatcher*. Madrid: ABC, 2005. 380s. ISBN. 84-413-2095-0, str. 240

⁸⁵ BOYCE, David George. *The Falklands war*. 1st printing. New York: Palgrave Macmillan, 2005. ISBN 978-0-333-75396-5, str. 171-177

roku 1985, která se od té doby dočkala dvou úprav. Aktuální verze nabyla účinnosti k 1. lednu 2009.⁸⁶

Ústava přinesla Kelperům ochranu základních práv a svobod, založila zcela nezávislou judikaturu, definovala zákonodárnou a výkonnou moc. Na základě ústavy získali Kelperové také možnost obracet se na ombudsmana.

Nyní se podívejme na současnou úpravu ústavy⁸⁷. Ta se skládá z deseti kapitol a hned v prvním odstavci první kapitoly (kapitola Ochrana základních práv a svobod) se dozvídáme o právu ostrovanů na sebeurčení, díky kterému se ostrované mohou svobodně rozhodovat o politickém statutu ostrovů, mohou svobodně usilovat o politický, sociální a kulturní rozvoj a pro vlastní účely volně spravovat přírodní zdroje. Druhá kapitola se věnuje postavení guvernéra, kterého jmenuje britský panovník. Ústava dále určuje zákonodárnou, výkonnou a soudní moc. Zákonodárnou moc má na starosti zákonodárný sněm, skládající se z osmi zvolených členů, dvou členů jmenovaných ex officio (jmenovitě výkonného a finančního ředitele) a předsedy sněmovny.⁸⁸ Guvernér na návrh zákonodárného sněmu může vytvářet zákony. Výkonnou moc představuje britská královna, zastoupená guvernérem a výkonná rada, která má pět členů. Tři z nich jsou zároveň členy zákonodárného sněmu. Ústava také definuje správu veřejných financí a veřejných úřadů (the public service).

4.4 *Britsko-argentinské vztahy včera a dnes*

Na základě sporu o Falklandské ostrovy se může zdát, že vztahy mezi Argentinou a Británií nemohly být nikdy vřelé. Diplomatické a ekonomické vazby mezi oběma státy vznikaly ale od samotného vzniku Argentiny. Již první argentinský prezident (prezident Unie) Bernardino Rivadavia se pokusil s Británií navázat ekonomické vztahy a v roce 1822 tak z Velké Británie do Buenos Aires putovala více

⁸⁶ <http://www.falklands.gov.fk/self-governance/the-constitution/> [cit. 2014-01-16]

⁸⁷ Falkland Islands Constitution Order 2008, dostupné z <http://www.falklands.gov.fk/assets/The-Falkland-Islands-Constitution-Order-2008.pdf> [Online, cit. 2014-02-2]

⁸⁸ The Legislative Assembly shall consist of eight elected members and two ex officio members, namely the Chief Executive and the Director of Finance, and the Speaker (Falkland Constitution) (překlad autorky)

Falkland Islands Constitution Order 2008, dostupné z <http://www.falklands.gov.fk/assets/The-Falkland-Islands-Constitution-Order-2008.pdf> [Online, cit. 2014-02-2]

než polovina dovozu.⁸⁹ Británie s Argentinou směňovala kvalitní látky a manufakturní zboží za argentinské kůže a později maso. V polovině 19. století obchodní styky s Velkou Británií upadly, ale v 70. letech 19. století dosáhly znovu rovnováhy a britské investice pomohly Argentině přetvořit pampu v civilizační centrum země. Od roku 1857 v Argentině začala fungovat doprava po železnici jakožto symbol britských investic. V roce 1890 se Argentina potýkala s ekonomickými problémy, rostl zahraniční dluh a Argentinci z obav začali skupovat zlato, což krizi ještě přitížilo. Navíc ani britský trh nebyl schopen absorbovat obvyklé množství argentinských komodit. Situace se změnila na počátku první světové války, kdy byla Argentina na svém hospodářském vrcholu. Británie v té době byla jejím hlavním odběratelem masa a obilí. Naopak do Argentiny vyvážela uhlí a textil, což představovalo až třetinu celkového argentinského importu. Světová krize roku 1929 zasáhla i Argentinu. Ve třicátých letech mezi Argentinou a Velkou Británií vznikaly dohody o obchodu. Na druhou stranu se s restaurací konzervativní vlády v Argentině zvedla vlna nacionalismu a byly zdůrazňovány britské útoky na Buenos Aires mezi lety 1806-1807 nebo britská okupace Falkland 1833. Za vlády Peróna došlo v roce 1947 ke znárodnění železnice. Británie dlužila Argentině za dodávky masa během druhé světové války a znárodněním železnice měly být její dluhy splaceny.⁹⁰

Válkou o Falklandy byly diplomatické styky mezi oběma zeměmi přerušeny. K jejich obnovení došlo až v roce 1990 za prezidenta Carlose Menema.

Od konce „války“ a pádu vojenské diktatury se v Argentině vystřídalo několik prezidentů. Žádný z nich ve svém politickém programu neopomenul nárokovat si Falklandské ostrovy. Odmítali již ale použití síly k jejich znovuzískání.

Raúl Alfonsín se stavěl proti válce roku 1982. Po nástupu do prezidentské funkce se zaměřil v otázce Falklandských ostrovů na dvě strategie. Jednak se snažil obnovit dialog s Velkou Británií a následně se svými požadavky předstupoval před mezinárodní organizace. V červenci 1984 probíhala neformální jednání v Bernu,

⁸⁹ CHALUPA, Jiří. Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile. Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1, str. 130

⁹⁰CHALUPA, Jiří. Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile. Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1, str. 129-209

kterých se účastnily delegace obou zemí. Tato jednání ale nedospěla k žádnému výsledku⁹¹. O rok později se Alfonsín obrátil na Valné shromáždění OSN. Aby získala argentinská vláda větší podporu v rámci OSN, rozhodla se upravit text rezoluce, který do té doby před Valným shromážděním prezentovala. Tato úprava *obsahovala širší pojmy, které zahrnovaly veškeré otázky týkající se budoucnosti ostrovů, ale aby umlčela Brity v opoziční kampani, vynechala požadavky týkající se svrchovanosti ostrovů*.⁹²

Na zahraniční politiku Raúla Alfonsína navázal jeho nástupce Carlos Menem. Jemu se podařilo obnovit diplomatické styky s Velkou Británií na základě dohod z Madridu (1989-90). Období jeho vlády je spojeno také s politikou, pro kterou je používán ve španělštině výraz „*seducción de kelpers*“. Seducción znamená svádění, zlákáání. - Aby si vláda získala Falklandy, začala jim rozesílat dárky. Děti k Vánocům dostávaly medvídky Pú, jejich rodiče přání do nového roku.⁹³ Během svých projevů neopomínal Menem zmínit, že znovuzískání ostrovů je nejdůležitějším tématem argentinské zahraniční politiky.⁹⁴

Za vlády Carlose Menema byla také v roce 1994 novelizována argentinská ústava, která se v přechodných ustanoveních odkazuje na ústavní cíl, a to úplné znovunabytí svrchovanosti nad Malvínskými ostrovy, Jižní Georgií a Sandwichovými

⁹¹ZURITA, María Delicia. Las claves de la política exterior de Raúl Alfonsín, dostupné z http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/40131/Documento_completo.pdf?sequence=1, staženo dne 2.2.2015

⁹² Se emplearon términos más amplios, que abarcaban todos los asuntos sobre el futuro de las islas, sin ninguna mención específica al reclamo de la soberanía para quitarle a los británicos argumentos a favor en su campaña de oposición. (překlad autorky)

ROMERO, Agustín. La política exterior argentina hacía Malvinas entre 1983-2003, dostupné z http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/36855/Documento_completo.pdf?sequence=1 staženo dne 2.2.15

⁹³ GÓMEZ, Federico. *Cinco presidentes, tres dimensiones, quince años de política exterior hacía la Cuestión Malvinas*, dostupné z http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/39847/Documento_completo.pdf?sequence=1,

staženo dne 2.2.15

⁹⁴ BOLOGNA, Alfredo Bruno. *Malvinas en la Agenda de Política Exterior Argentina*, dostupné z http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/10115/Documento_completo.pdf?sequence=1, staženo dne 2.2.2015

ostrovy a vodami je obklopujícími. Znovunabytí staví jako trvalý a neodvolatelný cíl argentinského lidu.⁹⁵

Počátek nového tisíciletí je v Argentině spojen se státním bankrotem a s ním také související politickou nestabilitou a rychlým střídáním prezidentů.

Politická scéna se uklidňuje v roce 2003, kdy se na prezidentský post dostává Néstor Kirchner. Ten se již od svého nástupnického projevu prezentoval jako muž z jihu, z Patagonie, jenž má v sobě malvínského ducha.⁹⁶ Kirchner se musel potýkat s několika tématy, která rozvířila vztahy mezi vládami Argentiny a Velké Británie.

Jedním z těchto témat byla letecká doprava. V roce 1999 podepsala Argentina s Velkou Británií dohodu o leteckém spojení mezi Falklandskými ostrovy a Punta Arenas (Chile) s přestupem v Río Gallegos. V roce 2004 přišla společnost LAN Chile s nabídkou extra charterových letů pro nejžádanější měsíce – prosinec až únor. Vláda Néstora Kirchnera ale byla proti a lety zakázala. Zákaz uškodil falklandskému hospodářství, neboť letadly se kromě příbuzných ostrovanů přepravují také turisté a suroviny, které se na ostrovech vytěží. Zákaz byla Argentina ochotná zrušit výměnou za otevření přímé linky řízené argentinskou leteckou společností mezi Falklandy a Argentinou. Proti tomu se ale postavili ostrované a Britové na základě jejich reakce započali prosazovat politiku „volného nebe“, otevírající vzdušný prostor všem mezinárodním leteckým společnostem. V dnešní době létá mezi ostrovy a jihoamerickou pevninou pravidelná sobotní linka společnosti LAN Chile na trase Santiago de Chile - Punta Arenas – Río Gallego⁹⁷ - Mount Pleasant a linka společnosti Royal Airforce, Brize Norton – Ascensión – Mount Pleasant, spojující Velkou Británii s ostrovy. Tato linka létá dvakrát týdně. Manželka Néstora Kirchnera, současná prezidentka Argentiny, se snaží i nadále prosadit přímé lety mezi Buenos Aires a Mount

⁹⁵ „...contiendo en su corpus la disposición transitoria, que hace referencia explícita como objetivo constitucional, la plena recuperación de la soberanía nacional sobre las Islas Malvinas, Islas Georgias y Sándwich del Sur y sus aguas circundantes, posicionándola como un objetivo permanente e irrenunciable del pueblo argentino.“ (překlad autorky)

GÓMEZ, Federico. Cinco presidentes, tres dimensiones, quince años de política exterior hacía la Cuestión Malvinas, dostupné z http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/39847/Documento_completo.pdf?sequence=1, staženo dne 2.2.15

⁹⁶ „...desde su discurso de asunción, se presentó a sí mismo como un hombre del sur, de la Patagonia, de espíritu malvinero.“ (překlad autorky). Tamtéž

⁹⁷ zde staví 1x měsíčně (http://www.falklandislands.com/section.php/18/1/by_air, citováno 3.2.2015)

Pleasant. Ostrované ale přijetí její nabídky podmiňují mimo jiné zavedením charterových letů, které Néstor Kirchner zrušil.⁹⁸

Ještě za vlády Carlose Menema, v roce 1995, uzavřela Argentina s Velkou Británií Dohodu o společném průzkumu a těžbě nerostných zdrojů⁹⁹, na základě které byla vytvořena komise pověřená koordinací hospodářských aktivit v oblasti sporu, získáváním informací od společností, které v dané oblasti provozují svoji činnost a předáváním doporučení vládám ve věcech týkajících se životního prostředí.¹⁰⁰ Néstor Kirchner v roce 2007 od této dohody odstoupil. Odstoupení argentinský kancléř Jorge Triana odůvodnil v tisku slovy: „*Timto rozhodnutím Argentina zbavuje Spojené království nástroje, jímž se pokoušelo zdůvodnit svoje opakované, neoprávněné, jednostranné akce, při nichž provádělo průzkum argentinského území ve snaze těžít nerostné zdroje, které náležejí Argentině.*“¹⁰¹ Zdůraznil také neústupnost Velké Británie vést otevřený dialog, který by se týkal otázky ostrovů.

Od roku 2007 zastává prezidentský úřad v Argentině Cristina Fernández de Kirchner. Ta aktivně vystupuje za znovuzískání ostrovů a žádá Británii o obnovení dialogů ohledně jejich svrchovanosti. Británie je ale neústupná, zakládá si na přáních obyvatel a ti se v referendu v roce 2013 vyjádřili jasně.

V roce 2010 se vztahy mezi Argentinou a Británií opět přiosřily. Důvodem byla ropa. Argentina obvinila Británii z narušení argentinské svrchovanosti poté, co se Velká Británie pokusila o těžbu ropy severně od ostrovů. Velká Británie se ale bránila, že loď, kterou Argentinci zablokovali, územím pouze projížděla.¹⁰² V roce 2012 se Británie také rozhodla posílit svoji posádku na ostrovech. Argentinská prezidentka okamžitě

⁹⁸http://www.clarin.com/malvinas/Reino-Unido-propuesta-Malvinas-Cristina_0_727127532.html [Online, cit. 2014-02-3]

⁹⁹ „Declaración Conjunta sobre actividades costa afuera en el Atlántico Sudoccidental“

¹⁰⁰ GÓMEZ, Federico: *Cuando los vientos del sur soplan fríos: Kirchner y las Malvinas*, dostupné z http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/9766/Documento_completo.pdf?sequence=1, staženo dne 2.2.2015

¹⁰¹ “La decisión argentina pone fin, de este modo, a un instrumento en el cual el Reino Unido pretendió justificar su ilegítimo y reiterado accionar unilateral explorando áreas de la plataforma continental argentina con el propósito de explotar recursos que pertenecen a los argentinos” (překlad autorky)

<http://archivo.losandes.com.ar/notas/2007/3/28/politica-225271.asp>, [Online, cit. 2014-02-3]

¹⁰²http://zpravy.idnes.cz/dalsi-spor-o-falklandy-argentina-zablokovala-britskou-lod-pnf-/zahranicni.aspx?c=A100212_152940_zahranicni_btw [Online, cit. 2014-02-3]

podala stížnost u Rady bezpečnosti OSN. Podle jejích slov, Británie znovu militarizovala oblast. Důkazem militarizace mělo být vyslání válečné lodi a přítomnost prince Williama ve službách královského letectva na ostrovech.¹⁰³

Cristina Kirchner, v rámci pokusů o znovuzískání ostrovů, obvinila Británii z kolonialismu a v lednu 2013 naléhala na britského premiéra Davida Camerona, aby Spojené království s kolonialismem skoncovalo a vrátilo Falklandy Argentincům. Odkazovala se na deklaraci OSN z roku 1960 O poskytnutí nezávislosti koloniálním územím a národům.¹⁰⁴ Odpověď přišla rychle: „*Obyvatelé ostrovů se mohou svobodně rozhodovat o své budoucnosti, politické i ekonomické, a mají právo na sebeurčení posvěcené Chartou OSN.*“¹⁰⁵ Ostatně o pár týdnů později se konalo referendum, které ukázalo, co si ostrované skutečně přejí.

To, že Falklandské ostrovy jsou argentinské, je vštěpováno do hlavy obyvatelům Argentiny na každém rohu. Děti se již od útlého věku učí tomu, že ostrovy náležejí Argentině. I propagandistický animovaný snímek televize Paka Paka z roku 2012 „*La asombrosa excursión de Zamba en las Islas Malvinas*“ (Zambův neuvěřitelný výlet na Malvínské ostrovy) je toho důkazem.¹⁰⁶ V roce 2014 byla dána do oběhu limitovaná edice bankovek v hodnotě padesát pesos, na jejichž lící straně jsou vyobrazeny Falklandské ostrovy a na rubu portrét gaucha Rivery, národního hrdiny, jenž se postavil proti britským kolonistům v 19. století.¹⁰⁷ V Argentině navíc nově od roku 2015 platí vyhláška, podle které na všech zastávkách a na všech prostředkách hromadné dopravy

¹⁰³<http://www.lanacion.com.ar/1446982-denunciaran-ante-la-onu-la-militarizacion-de-malvinas> [Online, cit. 2014-02-3]

¹⁰⁴http://www.clarin.com/politica/Cristina-Cameron-colonialismo-devolver-Malvinas_0_839916234.html [Online, cit. 2014-02-4]

¹⁰⁵los habitantes de las islas “son libres de elegir su propio futuro, tanto política como económicamente, y tienen derecho a la autodeterminación, consagrado en la Carta de la ONU” (překlad autorky)

<http://www.lacapital.com.ar/politica/Respuesta-britanica-a-la-carta-de-Cristina-en-la-que-pide-discutir-soberania-en-Malvinas-20130103-0040.html> [Online, cit. 2014-02-4]

¹⁰⁶<https://medium.com/war-is-boring/argentina-produced-a-cartoon-version-of-the-falklands-war-ad6ebdaf9fa8> [Online, cit. 2014-02-4]

¹⁰⁷ http://www.clarin.com/politica/nuevo-billete-pesos-imagen-islas_0_1113488654.html [Online, cit. 2014-02-4]

v Argentině musí stát nápis „Islas Malvinas son argentinas“ – Malvínské (Falklandské) ostrovy jsou argentinské¹⁰⁸.

V poslední době se také objevují spekulace o tom, že by Rusko, stížené embargem, mohlo výměnou za potraviny poskytnout Argentině dvanáct stíhacích bombardérů. Po proniknutí této informace do Londýna britské ministerstvo obrany raději začalo přehodnocovat vzdušnou obranu Falklandských ostrovů.¹⁰⁹

Argentina neodpustila Británii okupaci z roku 1833, trvá na tom, že ostrovy zdědila po Španělsku na základě *uti possidetis juris*. V současné době je třeba na spor nahlížet i z ekonomického hlediska. Možné příjmy z těžby ropy či rybolovu jsou lákavé pro obě strany. Hlásání, že ostrovy patří Argentině, je již také pevnou součástí politických kampaní a sliby o jejich navrácení přinášejí politikům volební hlasy. Z novinových titulků je patrné, že téma svrchovanosti Falklandských ostrovů ovlivňuje britsko-argentinské vztahy a vzhledem k tomu, že ani jedna strana nechce odstoupit od svých požadavků, bude toto téma ještě dlouho aktuální.

¹⁰⁸ <http://www.elmundo.es/internacional/2015/01/02/54a71e4fe2704e2c408b4577.html> [Online, cit. 2014-02-4]

¹⁰⁹ http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/rusko-a-okoli/rusove-pry-dodaji-argentine-bombardery-ohrozi-falklandy_329004.html#.VNSTnPmG-Hh [Online, cit. 2014-02-6]

V Falklandské ostrovy v očích běžného obyvatelstva a v očích států Latinské Ameriky

Pátá a tedy poslední kapitola se věnuje pohledu běžného obyvatelstva na otázku svrchovanosti Falklandských ostrovů. Jak jsou ovlivněni politickou propagandou? To se dozvíme na základě dotazníků zveřejněných na internetu; názorů, které sami publikují na internetových fórech a také na základě rozhovorů s novináři. Je třeba brát v potaz, že i tisk je ovlivněn politikou daného státu, a tím pádem publikované názory občanů v novinách mohou být zkreslené.

Úplný závěr kapitoly je věnován přístupu zemí Latinské Ameriky k jihoatlantickému konfliktu.

5.1 Argentina

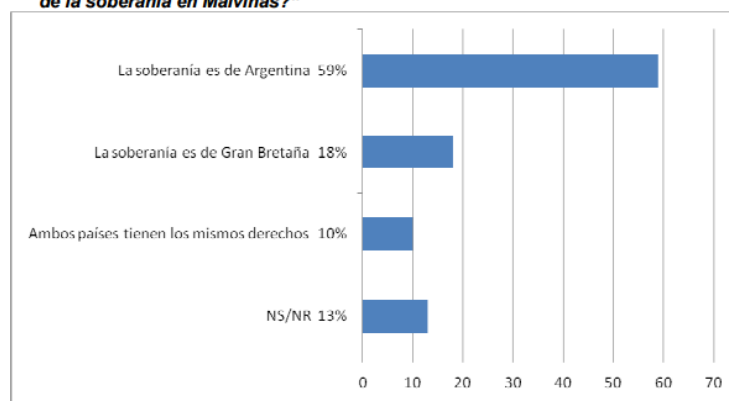
„Islas Malvinas son argentinas“ - Toto heslo doprovází Argentinec jejich každodenním životem – ve školách, masmédiích, dnes dokonce i v MHD. Nicméně ne každý Argentinec se s tímto heslem ztotožňuje.

V roce 2012, třicet let od války, uskutečnila Belgranova univerzita v Buenos Aires průzkum¹¹⁰. Zeptala se 620 občanů Buenos Aires, starších 18 let na otázky týkající se svrchovanosti ostrovů. Výsledky ukázaly, že 59% z dotázaných se domnívá, že práva na svrchovanost nad ostrovy náleží Argentině, 18% Británii, 10% se domnívá, že obě země mají stejný nárok, ostatní nevědí.

¹¹⁰dostupný na

http://www.ub.edu.ar/centros_de_estudio/copub/sondeos_archivos/Sondeo_Malvinas_30_Anos_Despues.pdf, staženo dne 26.2.2015

1. "¿Cuál de las siguientes posiciones representa mejor su opinión acerca de la soberanía en Malvinas?"

Graf „Jaký postoj zastáváte v otázce svrchovanosti Malvínských ostrovů?“¹¹¹

Pro 69% dotázaných je důležité, že argentinská vláda se nepřestává domáhat svých práv na ostrovy. Nicméně 30% je nespokojených s vládními kroky směřujícími k znovuzískání ostrovů a dalších 17% na tuto otázku nedokáže odpovědět. Většina respondentů nevěří, že by Britové byli ochotni někdy o svrchovanosti nad ostrovy s Argentinou vyjednávat a 62% si také myslí, že Kelperové nemají právo do jednání vstupovat. Že bude konflikt jednoho dne vyřešen, se domnívá 30% z dotázaných, 50% tomu ale nevěří. Občané už si také nepřejí řešení konfliktu dalším ozbrojeným střetem.

Také britská agentura YouGov ve spolupráci s argentinskou agenturou Ibarometro provedla v roce 2012 průzkum¹¹². Telefonicky bylo dotázáno 1800 Argentinců a 1744 Britů. Většina dotázaných přiznalo, že o historii a lidech druhého státu příliš neví a jejich odpovědi na téma suverenity ostrovů nebyly nijak překvapivé. Argentinci (60%) vidí jako správné řešení konfliktu svrchovanost své země nad ostrovy, 21% se domnívá, že řešením je sdílená svrchovanost s Velkou Británií, 6% je za nezávislost ostrovů a 2% za svrchovanost Velké Británie. Ačkoliv nadpoloviční většina Argentinců by byla pro argentinskou nadvládu nad ostrovy, jen 33% věří, že konflikt bude takto vyřešen. Britové nepřekvapivě vidí nejlepší řešení ve svrchovanosti britské (37%) (a 55% z dotázaných se domnívá, že takto i konflikt skončí), popřípadě nezávislosti ostrovů (28%). Sdílenou svrchovanost podporuje 14% dotázaných a 3%

¹¹¹ Tamtéž

¹¹² dostupný na http://cdn.yougov.com/cumulus_uploads/document/fjcjgj8uaj/YG-Archives-YGIbarometro-FalklandResults-100412-Summary_WLogo_corrected.pdf, staženo dne 26.2.2015

podporují Argentinu. Oba národy se shodly negativním vnímáním ozbrojeného střetu 1982 a také v otázce, co k tomuto střetu vedlo – většina se domnívá, že to byl pokus argentinského diktátorského režimu zastínit politické problémy země.

5.2 *Falklandské ostrovy*

Na Falklandských ostrovech se 10. a 11. března 2013 uskutečnilo referendum, kterého se zúčastnilo 92% obyvatel. Otázka zněla jasně: „Přejete si, aby si Falklandské ostrovy udržely svůj současný politický status a zůstaly tak i nadále britským zámořským teritoriem?“ Naprostá většina odpověděla ano, opačně hlasovali pouze tři lidé.¹¹³ Cristina Kirchner referendum neuznala a nazvala ho parodií.¹¹⁴

Kelperové se cítí - ať už po geografické, kulturní¹¹⁵, jazykové nebo historické stránce – více Brity než Argentinci, a i proto si nepřejí přejít pod argentinskou administrativu. Domnívají se, že Argentinci by se měli přestat odkazovat na historii a měli by brát v potaz přání ostrovanů.¹¹⁶

V době referenda deník Clarín oslovil několik mladých lidí, žijících na Falklandských ostrovech, a jejich názory zveřejnil na videu dostupném na svých internetových stránkách.¹¹⁷ Hellen Davies, dvaadvacetiletá učitelka a místní rodačka, v něm říká, že Kelperové jsou vděční Britům za to, co pro ostrovy udělali. Díky nim ostrovy začaly prosperovat a možnosti související s těžbou ropy přidávají ostrovům na

¹¹³ <http://edition.cnn.com/2013/03/11/world/americas/falklands-referendum/> [Online, cit. 2014-02-23]

¹¹⁴ <http://edition.cnn.com/2013/03/12/world/americas/falklands-referendum/> [Online, cit. 2014-02-23]

¹¹⁵ Zajímavé je, že ačkoliv se Kelperové s pýchou odkazují na britské dědictví, v jejich kultuře najdeme tradici převzatou od argentinských gaučů. Od nich se naučili ochočit koně a převzali i výstroj.

LITTLE, W., MITCHELL, Ch. In the aftermath: Anglo-Argentine relations since the war for the Falkland/Malvinas Islands: an Anglo-Argentine symposium on the future of the Falkland/Malvinas Islands, and on future relations between the two countries. USA : Center for International Development and Conflict Management, University of Maryland, College Park, 1989.165s., str. 76

¹¹⁶ IVANOV, Lyubomir, et al. *The future of the Falkland Islands and its people*. Sofia, 2003. 95p. ISBN 954-91503-1-3, str. 72-73

¹¹⁷ dostupné na:

http://www.clarin.com/politica/Malvina-Argentina-Natasha-Niebieskikwiat-Lorena_3_881941818.html [Online, cit. 2014-02-12]

dalším významu. Další dotázaní, Jacob David Ridell a Tom Elsby jsou důkazem, že spousta mladých Falklandčanů opouští ostrovy a vydávají se do Velké Británie za studiem, či za prací. Jacob potvrzuje, že ačkoliv kultura Británie a Falkland je trochu odlišná, při návštěvě Británie se cítí její součástí. „Jsme si hodně podobní“¹¹⁸, dodává.

V dalším rozhovoru se deník Clarín zeptal obyvatelky Falkland, narozené ale ve Velké Británii, na možnost úplné nezávislosti ostrovů. Odpověděla, že snad v budoucnu by jí mohlo být dosaženo, ale v současné době to není reálné.¹¹⁹

Těch lidí, kteří se rozhodnou mít i argentinské občanství, si Argentina cení. Důkazem je případ Jamese Pecka. Když se v roce 2011 rozhodl získat i argentinské občanství, občanský průkaz mu během ceremoniálu k 29. výročí od konce války předala osobně argentinská prezidentka.¹²⁰

5.3 Jihoamerické státy

Státy Jižní Ameriky (s výjimkou Chile) stojí od počátku konfliktu na straně Argentiny. – Při hlasování o rezoluci Rady bezpečnosti č. 502, která *požadovala okamžité ukončení nepřátelství a stažení argentinských sil z Falklandských ostrovů (Malvín) a vyzývala vlády Argentiny a Velké Británie, aby hledaly diplomatické řešení svých sporů a respektovaly cíle a principy Charty Spojených národů*, státy jako Peru, Paraguay, Brazílie a Bolívie vystoupily s prohlášením, že uznávají jen a pouze argentinskou suverenitu. Panama se také postavila proti této rezoluci. Argentina se během ozbrojeného střetu silně spoléhala na podporu latinskoamerických států, a to i přesto, že vztahy s některými z nich nebyly v té době ideální. – Mexiko kritizovalo špinavou válku a porušování lidských práv. Nikaraguu a Salvador si Argentina zneprátelila, když požádala o pomoc USA. Peru a Bolívie přešly na přelomu 70. a 80. let k demokracii a proti autoritativním režimům, které panovaly nejen v Argentině, se

¹¹⁸ „we are very British, very simmilar.“ http://www.clarin.com/politica/Malvina-Argentina-Natasha-Niebieskikwiat-Lorena_3_881941818.html [Online, cit. 2014-02-12]

¹¹⁹ http://www.clarin.com/politica/festejos-Malvinas-referendum_3_881341867.html [Online, cit. 2014-02-12]

¹²⁰ http://www.bbc.co.uk/mundo/video_fotos/2011/06/110615_video_falkland_malvinas_ciudadania_argentina_lh.shtml [Online, cit. 2014-02-12]

stavěly také kriticky. Přesto obě země nabídly Argentině materiální výpomoc. Bolívie od ní po britské výhrůžce nakonec odstoupila.¹²¹ Jak již víme, Peru se také pokusilo hrát roli prostředníka mezi Británií a Argentinou. Jednání ale ztroskotala, když křižník Generál Belgrano byl potopen.

Státy Jižní Ameriky mezi sebou spolupracují a jednotlivá sdružení vydávají prohlášení týkající se Falklandských ostrovů.

Například Organizace amerických států (OAS)¹²² mezi lety 1982-93 každoročně schválila jednu rezoluci a od roku 1993 každoročně vydává veřejné prohlášení, které říká, že otázka ostrovů je stálým zájmem amerického kontinentu. Členské země MERCOSUR (Argentina, Paraguay, Brazílie, Uruguay) 25. června 1996 deklarací z *Potrero de los Funes* vyjádřily úplnou podporu Argentině v konfliktu o Malvínské ostrovy. Také Unie jihoamerických národů (UNASUR), integrující MERCOSUR a Andské společenství, od roku 2009 vydává každoročně komuniké podporující práva Argentiny. Další podpory mezi státy Latinské Ameriky se Argentině dostalo na Summitu Jednoty Latinské Ameriky a Karibiku v roce 2010.¹²³

5.3.1 Chile

Chile je státem, který Argentinu z počátku nepodporoval. Stál za tím již zmíněný konflikt o Beaglův průliv, který obě země zneprátelil. Augusto Pinochet podpořil svými kroky Velkou Británii a tím, že Velká Británie zvítězila, zabránil i dalšímu konfliktu,

¹²¹ http://www.archivochile.com/Dictadura_militar/muertepin8/muertepin8_0092.pdf [Online, cit. 2014-03-08]

HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5, str. 72; str. 80

¹²³ *Cuestiones de las Islas Malvinas (Falkland Islands)*, dostupné z <http://www.oajnu.org/wp-content/uploads/2012/03/Cuesti%C3%B3n-de-las-Islas-Malvinas-Falkland-Islands.pdf>, staženo dne 26.10.2014

který se v Jižní Americe mohl odehrát – válce mezi Argentinou a Chile o Beaglův průliv. Jak se v roce 2012 provalilo, během války o Falklandy, měly chilské ozbrojené síly za úkol odvádět argentinskou pozornost. Dnes se ale Chile za postoj, který ve válce sehrálo, stydí.¹²⁴

¹²⁴<http://www.lanacion.com.ar/1707875-sin-la-ayuda-de-chile-hubiesemos-perdido-la-guerra-en-malvinas-admitio-un-ex-oficial-ingles> [Online, cit. 2014-03-08]

http://www.archivochile.com/Dictadura_militar/muertepin8/muertepin8_0092.pdf [Online, cit. 2014-03-08]

VI Závěr

Studiem dostupných pramenů v českém, španělském a anglickém jazyce jsem zjistila možné důvody vzniku sporu a nemožnosti jej ukončit. Tyto důvody jsou v první řadě historické: Sporu o skutečné objevitele ostrovů – byla to výprava Fernanda Magalhãese nebo Johna Davise? Další problém nastolil vznik samostatných států Latinské Ameriky - Argentina se domáhá svých práv na základě *uti possidetis juris*, čili v tomto případě dědictví po Španělsku, které ale Velká Británie neuznává. V roce 1833 se Británie zmocnila ostrovů a Argentinci jí to dodnes neodpustili.) Dále tu existují důvody ekonomické (Falklandy jsou důležitou spojnicí s Antarktidou, v oblasti byla nalezena ložiska ropy a ostrovy jsou významné také pro rybolov) a důvody politické (politici, především ti argentinští, staví stále své politické kampaně na myšlence navrácení ostrovů Argentině).

V bakalářské práci podávám informace od objevení ostrovů po současnost. Celou jednu kapitolu jsem věnovala průběhu ozbrojeného střetu, ve který tento spor vyústil v roce 1982. O této „válce“ se spousta lidí domnívá, že byla pouhým instrumentem argentinské vlády junty, která chtěla odvést pozornost od svých afér. Když válka skončila vítězstvím Británie, skončila i vláda junty v Argentině. Falklandané získali nejprve britské občanství, poté vlastní ústavu. Na argentinské politické scéně se vystřídalo několik prezidentů a žádný z nich si neopomenul nárokovat ostrovy. Za vlády Carlose Menema byly obnoveny diplomatické styky s Velkou Británií a byla také uzavřena dohoda o společném průzkumu a těžbě nerostných zdrojů. Od té ale prezident Néstor Kirchner o 12 let později odstoupil s odůvodněním, že Británie odmítá vést otevřený dialog týkající se otázky ostrovů.

Státy Latinské Ameriky jsou na straně Argentiny a co si o soupeření myslí samotní obyvatelé? Politická propaganda v Argentině je silná, Argentinci jsou od dětství vedeni k tomu, že ostrovy patří jim, a výsledky anket tomu odpovídají. – Nadpoloviční většina si stojí za názorem, že Falklandy jsou skutečně argentinské, ale najdou se i tací, kteří jsou na straně Velké Británie a i ti, kteří tématu nevěnují pozornost.

Samotní Kelperové dostali příležitost vyjádřit se k tématu v roce 2013. Výsledek referenda byl jednoznačný – 99,8% obyvatel hlasovalo pro udržení současného statutu, statutu zámořského teritoria Velké Británie.

Jak bude soupeření mezi Argentinou a Velkou Británií pokračovat je otázkou, nicméně je málo pravděpodobné, že by se znovu opakovala tragédie roku 1982.

VII Resumen:

Gracias a los recursos en checo, español e inglés he encontrado algunas posibles razones del inicio de la disputa entre Gran Bretaña y Argentina y de la imposibilidad de que se acabe. Esas razones son en primer lugar históricas: La controversia sobre el verdadero descubridor de las islas – ¿Fue Fernando Magalhães o John Davis? Otro problema es también el proceso de independencia de los países de Latinoamérica – Argentina reclama sus derechos a base de *uti possidetis juris*, es decir, la herencia de España, pero la herencia, Gran Bretaña, no la reconoce. En 1833 Gran Bretaña tomó la posesión de las islas y los argentinos no se lo han perdonado hasta hoy.

Otras razones son económicas (las Islas Malvinas conectan el continente con la Antártida, en sus alrededores se encontró el crudo y las islas son también importantes por la pesca) y políticas (los políticos, sobretodo los argentinos, siguen basando sus campañas políticas en la idea de recuperación de las islas a Argentina).

En mi trabajo de fin de grado le doy al lector varias informaciones sobre la historia de las islas desde su descubrimiento hasta la actualidad. Dedicué un capítulo completo al conflicto armado de 1982. Sobre esta „guerra“ mucha gente piensa que fue solo un instrumento del gobierno de la junta, que tenía la intención de distraer a la gente de sus escándalos. Cuando la guerra terminó con la victoria de Gran Bretaña, la junta perdió su poder. Los habitantes de las islas primero obtuvieron la nacionalidad inglesa, después también su propia Constitución. En la escena política argentina después de la guerra en el Atlántico Sur cambiaron varios presidentes. Ninguno de ellos olvidó reclamar el derecho sobre las islas. Durante la presidencia de Carlos Menem se restablecieron las relaciones diplomáticas con el Reino Unido y también los dos países concluyeron la Declaración Conjunta sobre actividades costa afuera en el Atlántico Sudoccidental. Sin embargo, 12 años después, el presidente Néstor Kirchner la rescindió diciendo que el Reino Unido rechazaba todos los diálogos abiertos que traten de las islas.

Los países de América Latina están a favor de Argentina y ¿que piensan los ciudadanos de Argentina? La propaganda en Argentina es fuerte, los Argentinos aprenden desde su niñez que las Malvinas pertenecen a Argentina y las encuestas resultan ser correspondientes con la propaganda. – La mayoría de los Argentinos opina,

que las Malvinas son cien por cien argentinas, sin embargo, hay gente que cree en lo contrario y también hay gente que no presta atención a este tema.

Los Malvinenses tuvieron la oportunidad de expresar su opinión en 2013. El resultado del referéndum fue inequívoco – 99,8% de los habitantes votaron por mantener el estatus actual, es decir, seguir siendo el territorio británico del ultramar.

¿Cómo va a continuar la competición entre Argentina y Gran Bretaña? No lo sabemos, sin embargo, es poco probable que ocurra otro conflicto armado como en 1982.

Seznam použité literatury a zdrojů:

Tištěné zdroje:

- BOLOGNA, Alfredo Bruno. *Los derechos de la República Argentina sobre las Islas Malvinas, Georgias del Sur (San Pedro) y Sandwich del Sur*. Buenos Aires, 1988. 293s. ISBN 95-057-4072-7
- HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 232s. ISBN 80-7106-335-5
- CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. Praha: Lidové noviny, 1999. 575s. ISBN 80-7106-323-1
- IVANOV, Lyubomir, et al. *The future of the Falkland Islands and its people*. Sofia, 2003. 95p. ISBN 954-91503-1-3
- LITTLE, W., MITCHELL, Ch. *In the aftermath: Anglo-Argentine relations since the war for the Falkland/Malvinas Islands: an Anglo-Argentine symposium on the future of the Falkland/Malvinas Islands, and on future relations between the two countries*. USA: Center for International Development and Conflict Management, University of Maryland, College Park, 1989. 165s.
- LUCENA SALMOLAR, Manuel. *Breve historia de Latinoamérica: de la independencia de Haití (1804) a los caminos de la socialdemocracia*. 1a. ed. Madrid: Cátedra, 2007. ISBN 978-843-7623-993
- YOUNG, Hugo. *Margaret Thatcher*. Madrid: ABC, 2005. 380s. ISBN 84-413-2095-0

Internetové zdroje:

Online deníky:

- BBC

http://www.bbc.co.uk/mundo/video_fotos/2011/06/110615_video_falkland_malvinas_ciudadania_argentina_lh.shtml

- Clarín

http://www.clarin.com/politica/Malvina-Argentina-Natasha-Niebieskikwiat-Lorena_3_881941818.html

http://www.clarin.com/politica/festejos-Malvinas-referendum_3_881341867.html

http://www.clarin.com/politica/nuevo-billete-pesos-imagen-islas_0_1113488654.html

http://www.clarin.com/politica/Cristina-Cameron-colonialismo-devolver-Malvinas_0_839916234.html

http://www.clarin.com/malvinas/Reino-Unido-propuesta-Malvinas-Cristina_0_727127532.html

http://www.ieco.clarin.com/economia/explotacion-petroleo-Malvinas-comenzara_0_1150685422.html

- CNN

<http://edition.cnn.com/2013/03/11/world/americas/falklands-referendum/>

- El Mundo

<http://www.elmundo.es/internacional/2015/01/02/54a71e4fe2704e2c408b4577.html>

<http://www.elmundo.es/especiales/2012/internacional/malvinas/aniversario.html>

- El País

http://economia.elpais.com/economia/2013/03/14/agencias/1363233413_987388.html

http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/04/18/actualidad/1366312978_863307.html

- IDNES

http://zpravdy.idnes.cz/dalsi-spor-o-falklandy-argentina-zablokovala-britskou-lod-pnf-/zahranicni.aspx?c=A100212_152940_zahranicni_btw

- La Capital

<http://www.lacapital.com.ar/politica/Respuesta-britanica-a-la-carta-de-Cristina-en-la-que-pide-discutir-soberania-en-Malvinas-20130103-0040.html>

- La Nación

<http://www.lanacion.com.ar/1707875-sin-la-ayuda-de-chile-hubiesemos-perdido-la-guerra-en-malvinas-admitio-un-ex-oficial-ingles>

<http://www.lanacion.com.ar/1446982-denunciaran-ante-la-onu-la-militarizacion-de-malvinas>

- Los Andes

<http://archivo.losandes.com.ar/notas/2007/3/28/politica-225271.asp>

- The Telegraph

<http://www.telegraph.co.uk/news/obituaries/politics-obituaries/5090540/Raul-Alfonsin.html>

- Týden

http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/rusko-a-okoli/rusove-pry-dodaji-argentine-bombardery-ohrozi-falklandy_329004.html#.VNSTnPmG-Hh

Další internetové zdroje:

- BOLOGNA, Alfredo Bruno. *Malvinas en la Agenda de Política Exterior Argentina*,
dostupné z

http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/10115/Documento_completo.pdf?sequence=1

- COCONI, Luciana. *¿Islas Malvinas o Falkland islands? La cuestión de la soberanía sobre las islas del Atlántido Sur*. Dostupné z:
http://observatori.org/paises/pais_86/documentos/Islas_Malvinas_o_Falkland_Islands.pdf

- GÓMEZ, Federico. *Cinco presidentes, tres dimensiones, quince años de política exterior hacía la Cuestión Malvinas*,
dostupné z

http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/39847/Documento_completo.pdf?sequence=1

- GÓMEZ, Federico: *Cuando los vientos del sur soplan fríos: Kirchner y las Malvinas*,
dostupné z

http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/9766/Documento_completo.pdf?sequence=1

- ROMERO, Agustín. *La política exterior argentina hacía Malvinas entre 1983-2003*,
dostupné z

http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/36855/Documento_completo.pdf?sequence=1

- ZURITA, María Delicia. Las claves de la política exterior de Raúl Alfonsín, dostupné z http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/40131/Documento_completo.pdf?sequence=1
- *Cuestiones de las Islas Malvinas (Falkland Islands)*, dostupné z <http://www.oajnu.org/wp-content/uploads/2012/03/Cuesti%C3%B3n-de-las-Islas-Malvinas-Falkland-Islands.pdf>
- stránky argentinského velvyslanectví: *Otázka Malvinských ostrovů I*, dostupné na <http://www.eches.mrecic.gov.ar/cs/content/ot%C3%A1zka-malv%C3%ADnsk%C3%BDch-ostrov%C5%AF-i/>
- http://www.ub.edu.ar/centros_de_estudio/copub/sondeos_archivos/Sondeo_Malvinas_30_Anos_Despues.pdf
- http://www.archivochile.com/Dictadura_militar/muertepin8/muertepin8_0092.pdf
- <https://medium.com/war-is-boring/argentina-produced-a-cartoon-version-of-the-falklands-war-ad6ebdaf9fa8>
- http://www.falklandislands.com/section.php/18/1/by_air
- Falkland Islands Constitution Order 2008, dostupné z <http://www.falklands.gov.fk/assets/The-Falkland-Islands-Constitution-Order-2008.pdf>
- <http://www.falklands.gov.fk/self-governance/the-constitution/>
- <http://www.falklands.gov.fk/assets/79-13P.pdf>
- <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/106417/charge-daffaires>
- <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/status+quo>
- <http://infoleg.mecon.gov.ar/infolegInternet/anexos/15000-19999/16078/norma.html>
- <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/ius-soli>

Použitý graf

- http://cdn.yougov.com/cumulus_uploads/document/fjcjgj8uaj/YG-Archives-YGIbarometro-FalklandResults-100412-Summary_WLogo_corrected.pdf